

آقای سلطان

۸۵، ۱۲، ۳۴

کتابخانه
مجلس شورای
ایرانی
۱۸۳

بل بدون شکست ها کرد درست
من تا چه کنی که نوبت دولت است!

س

۶۴

کتاب مخزن الاسلام

۱۸۲۴۱
۲۰۹۴۰۶

امیر رشید بادشاه شهید، امیر بادر محمد، زید بن نوح و آن سید ملت ایمان
امیر ایمان الله جان امام الله عزه و آقابه

کتابخانه مجلس شورای اسلامی	
کتاب	شرح کلمات و مفاتیح
مؤلف	عبدالله خورشیدی حنبل
مترجم	
شماره قفسه	۱۸۲۴۱
شماره ثبت کتاب ۲۰۹۴۰۶	

کتابخانه مجلس شورای اسلامی	خطی
۱۸۲۴۱	

کتاب مختار اسلام

۱۸۲۴۱
۲۰۹۴۰۶

سر رشید بادشاہ شہید، امیر بادشاہ محمد، و دیگر نور جو آن سعید ملت افغان
امیر امان اللہ خان، امان اللہ خان، و دیگر نور جو آن سعید ملت افغان

بل پدوت شکست ها کرد درست
بن تاجه کنی که توبت دولت است!

۶۴

کتابخانه مجلس شورای اسلامی

جمهوری اسلامی ایران
شماره ثبت کتاب

کتاب شرح کلمات و انبیا
مؤلف عبدالحق خورشیدی ختبی

مترجم

شماره قفسه ۱۸۲۴۱

۲۰۹۴۰۶

کتابخانه
مجلس شورای
اسلامی
۱۸۲۴۱

کتابخانه ملی ایران

۱۳۶۸
۹۷۹.۲

لازمه

قاعده لغزهاست
نزدیک تر از هر چیز
۲۱

چون

بعضیات حق نشود و سر قدر متکشف نشود الا که در این عالم نشود
 از زیادت با الفا و اشیاء بسیار از سر ذات خود بجا که پس از این را
 از صفات بشریات خاکه و یا نوار ذات ایشان را با همی دارد و
 با آنها بر مجزات مخصوص است و بدین بهر احوال از سر صفات
 خود بجا که پس از کمال ذات خایه که در این صفات متلبس که آیند
 و با آنها بر سطیحات کائنات را و بدین از سر قدر خود بر عقول اولی که پس
 که پس ایشان را به صورت غایب است و از صفات ذات بود ساینده
 ایات تشریف و او و بوجه از این که از سر قدر الف و صد و
 بعد و لام لام الطیف و بدین هم ملک و در جواب از سر قدر الف و صد و
 ذات احدی است و لام از صیقل و بدین از حال این ظاهر و ذات
 بیجان بدین دو صفت بود و در صفات حق بیجان این دو صفت غریب
 نیست احوال از اکثر که با بر جمع رسید در اصطلاح مشایخ این
 فن الف و صد و از الصریح بود و لام را از صیقل و بدین را از سر قدر صیقل
 احدی را پس بدین عبارت اشاره بر تکرار احدیت و صحت بود
 در حقیقت خود عبارت از این است در جمیع جای که اولی که شاهد خلقی است
 بنیب هویت شریعت خواست در خود را حق بجهت صلی و در اولی که
 که در صفت و صحت بود پس اولی که از غیب هویت ظاهر گشته

و صحت بود اصل جمع قابلیت و از ظهور و بطون مساوی بود و با غایت
 الکه قابلیت است و ظهور و بطون نیز بود احدیت و واحدیت را بظاهر
 و در دور و ظاهر شدن چهر احدیت و واحدیت متباین اند ظاهر
 میشود البته هر رابطی که بین آنها و آن است و صحت است پس احدیت
 و واحدیت از صفات شریعت با اعتبار الکه ظهور است و از آنکه از حقیقت
 ظهور یک است چنانکه محبت و محبوبیت از محبت و حقیقت و مشوقیت از مشوق
 و با اعتبار و سطیحات او هر دو اسم را بر صفت و الکه اطلاق که بر خود این
 نوع عقاید احدیت و واحدیت است
 احدیت با اعتبار بطونی و انتفاقی و حقیقی و واحدیت با اعتبار ظهور
 و انشائی و خود چنانکه عالمیت و معلومیت هر عینی علم است و در مرتبه ذات
 بر الکه درین مرتبه عالم ذات و معلوم ذات است و علم هم خود است
 نظر بر نظر بر عالمیت و معلومیت و علم یکسان میگویم است پس این عالم
 و معلوم و واحدیت و واحدیت و صحت را هم برین یکی میگویم زیرا که
 و صحت را و اعتبار است ذاتی که در حقیقت انتفاقی و ظهور و واحدیت
 ذات را با همی با اعتبار احدی که در یک مرتبه است انتفاقی و واحدیت
 با همی با اعتبار احدی که در یک مرتبه است با اعتبار ذات هر یک و سطیحات

دارد و چون اعتبار این یا آنکه عین طایفه خداست یا خیر را نفی از خود
 دانسته و نبوت الله علی اعین از زنده و باطنی است نشانه علم
 می نماید هر اعتبار از ساحت اولی و ثانیه و هر چه از اعلام العیون
 پوشیده نیست تا هر چه از حقیقت است بر عالم محض نیست بلکه
 مست از هر چه در حق و در کمال و غیر مکنون و در کمال و غیر مکنون
 و هر چه که حق سبحانه و تعالی است هر چه از او و بی جای گرفته از اشیاء
 و از حق از وی بیرون کنه ای که هر چه در آن دل حق و تعریف بر دیگر
 یابد از اجزای و بیاید
 عاشق است اعتبار را از دل بیرون کشد و نور دل را در دل چنانکه مستوی و غیر
 کفایت محال غیر مکنون الله و ماسوی را در دل نگرید هر سالک از اینها و این
 الصلوة مشقه و هم بالصلوة و هم و اینها سر اینها است که از دل
 بیرون کنم غنم دنیا و آخرت یا نه بجای رفت بعد یا خال دوست
 آید که دل را بخانه صفای بیک دوره شود و رنگار برضیف و محقق لعل
 شده و چنانکه صفای القلب و دل را در دل بریده صفای هر پس آینه
 دل روشن گردد و بچشم حق در دل نموده از شوق و سحر و مجاب نیست
 توانسته صاف دارد از کمال و هر چه که نتواند محال حوسه و خط و عکس

یونانی

یونانی یعنی هر سالک حفر راه است هر سالک طایفه محال است توفیق و عوارض
 از حق بماند از قطع آن طایفه دارد خواه در توفیق و موهب و قطع آن
 طایفه ممکن نیست صورت مزاج قطب الاسلام و هم است هر راه
 راه خوف است تا بدست و پا که در مکتوب هر که گشت هر مکتوب تا هر زمانه
 اندوه بخواند هر که زیاده و تا بعد از سر زود هر که کمتر نگاه از دست
 و زود هر سالک اگر چه تا بعد از زمانها یا در حق است نه اند و هر چه
 در مکتوب گشت از هر چه تا بعد از راه او که گشت به هر نگاه عزت از رسیدیم
 و پیچ از هر که از هر سالک هر دو قسم است مخلص و مخلص
 و مخلص باقی و مخلص با کسر در راه است او را خوف و خطر لازم بود
 و المخلصون علی خطر عظیم و مخلص باقی از راه بر کمال رسیده و
 سلوک اتمام شده و او را خوف و خطر نبود و الله ان اولیا الله
 لا خوف علیهم و لا هم یخفون و مکتوبی مکتوبی که ساقی کار کند
 صدایع را و آنکه مخلص در خطر و در راه او تا مکتوب مخلص مخلص اتمام
 دانسته در راه است و از آن پیوسته است آن زهد و کورمان از این است که
 اندوه او را مخلص گشت مخلص است تا فرج را مکتوب است و مخلص است
 چون مخلص گشت مخلص با کسر دست ما در مقام امان رفت و بدست
 هیچ آینه را آینه نشد تا هیچ مان کند هر چه در راه است هیچ انکار را در راه

در ساقی مکتوبی که ساقی کار کند

بجای سوره پخته تا کون اندر قوس ای و نفس کانی غلام کانی خلاف بر پخته
قدیر و غلام در اصل غلام است و قاعده اینست که هر دو یعنی بعضی
مواضع نام را با هم بر یک کلمه پس غلام را غلام و این را با هم و کون کون
چند کلمه در هر دو یک کلمه را با هم بر یک کلمه و کون کون هر کلمه خاص بدان
است قوس تر زده خیمه کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
خبر است هر کلمه خیمه کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
خبر بزرگ کرد و اندر حق سبحانه و تعالی و کون کون و کون کون و کون کون
آنچه در دعا و دعای آمده است اللهم اجعل صورا واجبا و اجعل صورا واجبا
و این یعنی صغیر از این انفس کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
و خبر است هر کلمه کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
و این در نظریه غلام و این در نظریه کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
است که بعضی از این کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
دارد آنکه هر کلمه کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
بماند و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
این کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
جهت کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
نقش را عیب یک کلمه باین هر چه یک کلمه و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون

نور

الاول

در زنده ماند و هر یک از این کلمه به کار در از غایت کون کون و کون کون و کون کون
از این کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
پس کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
در کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
و این هر دو کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
حجاب این صورت است پس اگر عیب کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
بر دارد در این کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
از صورت است کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
یکسان بودی کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
بنابر آنکه هر کلمه کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
بجوان صورت کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
یعنی از صورت کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون
چنانچه کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون و کون کون

از این بیت گفته محبت یگانان ز جهان دور است خانه غسل خانه غسل خانه
چهارم یاد الله را محبت رسول الله علیه و آله سلم درین عالم حاصل است
معنی یکبار گفت پیغمبر محبت از اتم کوبید هم کوبید هم کوبید هم کوبید
هر از آن خود پسندیدن آن که که من از آن را هر چند دانم که بی صحتی است و آثار
و اداء که بکلام الله سر بر آب حیات اقول که خودی حق منوار را دید
و احکم حکیم بین ما و امر حق تو تو بی حق بماند و نخواهی بنده و نهج
از منکم حقیقت را یاز حکیم الله علیه السلام بایکس زیر آنکه هر چند جزو حق
حکیم الله بود خواست حق بیجان را با وجود هسته صوفیانه
از این که از آنرا ایک جواب که در سینه برینا و دیدار هر کس که با وجود
هست و می خلق با ستقرار جلی منف و چه نهی حق بیجان نهی حق است
هست جلی را با او با در دست و موس پس خوش افتاد و از آن حای
دانست و با وجود هست و دیدن حق محال است و لهذا قال بیت ایک
و اما اول المؤمنین قوله علم اوب مور و بلد کر که ای حق بلا در
بلد اول منفرد بین در رجب پلا و دریم و کرب از پا را افتاد و ادا با
بخش طایفه است و درین هر دو نوظا بخشه بود یعنی ای سالک علم
اوب را ما روید که زیر آنکه تر از حق سیم ای و سیم به از ما روید
لا بد است زیر آنکه تربیت سیم از ما روید و خود و چنانکه از ما روید

مكتبة

ششم ضایع میراند پس تربیت تو از علم و ادب است ^{از} هر دو از تو برتر
 توبه خالص خواهی ماند در کفایت ^{از} اسرار و کرم حفظ ادب عبادت از
 محتسین اعتدال و تزیین احوال و اقوال و افعال است و افعال بر وجهی است
 افعال خوب بر ازایات خواسف و افعال بر وجهی ^{از} از اعمال کوبیده و اعتدال
 و نبات نسبت به طین و دلو و اقوال و اعمال نسبت به نظام پس ادب کامل آنکه
 ظاهر و باطن از هر یک از اعتدال و اقوال و نبات و افعال از دست خود و
 اعتدال او مطابق احوال و نبات او موافق افعال باشد چنانکه تأیید بکلام و جفا
 باشد تا در حدیثی که میفرمود که من گفتم نمای پس طالب احوال باید که
 احوال ظاهر و باطن را از سوابب محض اعتدال و از احوال و کعبه
 هر دو از علم نور پس هر عقیده از خشک و سبزه و در میان هر دو نیست سبزه
 راه باید بخدای نوح یا خدای بکار یا بکار خدای و این علم در وصف خدای
 انسانست از آن که بر عقل او از آن خارج است و عقیده اعتدال
 علم را از علم محلیه نفس و در آن تن لایق مخالفت بیکدیگر که در از تو
 نوحه از زمین بر غیر علم جنه و فرشته و ارواح که از زمین علم علم
 صوفیاست زیرا که ما در یک سر به دانشمندی هر یک علم ظاهر و تنه
 البته بود و هر کس راه یافت یا در دست ما نماند یکدیگر سخن در وقت
 وقت از نفس خود و از این زمان که در دست است نه از خارج گفته

نیم تر شد و اگر نه بجهت طلب مهر و دستم بودی معذب زینت و بیعت کفر
 بیکدیگر سلبیاد که در یک جبهه دین و دنیا بودی هر چند مقام تو موید است حق
 و کینه برای انعام دنیا و جنتی یار تو چه نزلت بخت و نشان بهر بایر بود
 انگشتها نیز مظاهر مویدان است و تو چه ازین چشمه در بهشت نشسته
 قول و از خاندان است یاری و در بندگی نام تو موید الله
 هست و از قطع طاعت با تو محسوس است که ای بنده این غارها
 بر بالاقصدت و اسیر ملک سوزیایان آید یا آنچه هر چه در دلت هست
 و حاصلات در کشف کوه و دیار است کشف کرامت و مقام
 و نظیر آن بر تو نهاده اند بآن مظهر شوق و صفاها غارها که در پای
 مسنون تو نیز نزل از قلم طریق سلوک حانانی می شود و مولود معنوی
 گوید به خاطر در پیش چرخ و نشو و ریاب بر غار در دلت هر چه بود دارد
 جواب قلم حکمت و انوار لایحه و هدیه حکیم بجهت حکمت و از این باب در حکم
 و احداث و کبریا که رسوله صلی علیہ السلام از تو نهاده قلب النور محرم الله
 و معلوم علی محرم الله می باشد حضرت قطب العالم نور الحق و الله
 قدس سره از تو نهاده که عزیز من می باشد بشری که گوید بگو این
 و هر چه جوید و بایده گوید و از این که از سر است نهاده و در کتب
 که در این محرم قدس است بجهت کمال بسوزد و نوار و معرفت و محبت و شوق

این کتاب از کتب
 قدس سره است
 و در این باب
 در کتب قدس سره
 در کتب قدس سره

حق

حق ثابت و معلوم بود بر حق خداوندی که در این محرم قدس سره
 بیکدیگر سلبیاد و هر چه در این محرم قدس سره است
 مومن را شاید در دلت بفرستد یا لا بد و در کمالی که در دلت
 عزیز حق بر دلت نیاید و در دقت او را باید سوزانی هر چه در دلت
 نهاده و ای برادر عزیز خداوندی که در دلت بر و در دست غیر نیست
 جز در آن بزرگوار است و در دلت بود یا انکه در قطع رایت علیست
 ملک بتدبیر خدای و در اصل او را قطع کن و در این کتاب از حکم و مقام
 یا انکه که در دلت نیاید و در دلت روشن روز قیامت که در دست است
 معنی است یا انکه در دلت روشن خدای که در دست است یا در دلت روشن
 بوجود آورده و در دلت روشن خدای که در دست است یا در دلت روشن
 ملی و دین تو مقصود و هر چه در دلت است یا در دلت روشن
 و در دلت مقصود و هر چه در دلت است یا در دلت روشن
 و عشق یا بهر چه در دلت و در دلت روشن و معرفت حق بود و روشن
 بقصود کمال است حضرت قطب العالم نور الحق و الله قدس سره
 عزیز من دل خود را در محرم قدس سره و در دلت روشن و در دلت روشن
 غریق شود و در محرم قدس سره و در دلت روشن و در دلت روشن
 در دلت روشن و در دلت روشن و در دلت روشن و در دلت روشن

نقوش

م. ١٢٠

غفر

[illegible]

در این کتاب از خطاطی حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده است که هر کس این کتاب را بخواند...

27

[illegible]

[illegible]

15

که گفت ای سواد کجای می دزدی بهر کسی بر عهدی داد و بدی ای زشت آنهم
تو بجای دزدی هستی و دلم تو می داند نه ایست و نه حق او را داشت بافتی زرد
پیش تو نهاده است ایچو که رسید آنجا حق باب در برت چون رسید ایچو که رسید
شکست اما قوله شاه در باب شوملایان حاکمان رقی و برادر بختی
در پای پایالاست و عاشقان از وی میترسند که غلامان مرا که
قولم هر که مرا بد غلامه چه عیب بر من می خورد و بدی تو چه بود ایچو که
غلام شود باز که در میان غلام باجو شوق غرق میشوی و این استرانی که
و جرئت اول الله جان مرتبه معالی سلوک است که ایشان را ظهور از قبول بدو
کمال ظاهر انگیزد و روح و حیات خلق با حق آن زشت و خوشتر از هیچ باشد و در حق
ما هر قدر چیز هستی که منتر که از ایشان هر چه چیزی و از هر که با حق توفیق و محراب
را رسید و در ملک از مظاهر کمال قباب غریت و طمان حیرت از کمال یافتند و بعد
از کمال و حصول ولایت تکمیل را ایشان معوض نکشت و دوم آنکه جانی قضا می نمود
زیر آنکه لیلا از آنشک و درین مرتبه ای قضا دادی و منتر که قوی با غریت تاب
کمی این انظار ندارد و ملک تمام ظهور از اشعار از این معنی گفته و با منتر با منتر
معنی گفته و این بقدر گفته که شایسته ای گفته که تا از اهل وحدت گوید که منتر با منتر
را بعد از یکم که صد و نه باشد و غلامی در وی چون زده شود و نور غایب
باشند و این چهار کار در وی عرق شود و در وی ضربی در آید همچون طمان
حاکم عرق باشند و از آب منتر از در و از یکم که خبر از منتر و طلب اوی
گفته و از آنکه در منتر که منتر و منتر و منتر در آنجا زده و منتر و منتر

که بر ذکا الله الله عادت کبریا و نفی مسمی کنی در ترجمه جبرف و کفایتی بسیار
 آورده که بر کرم مندی بود باید که در فرائض و سنن از نماز و قضا و نماز و قضا و نماز
 بر کسب و شایسته از ذکا الله الله است که در نماز و نماز و نماز و نماز و نماز و نماز
 از نفی و نبات است تا فاکر و وقت بر این ایام که بر زبان حاضر شود و مطابقت و
 موافقه میان زبان و دل که با الله و در طرف نفی وجود جمله نعمات را بنظر
 مطالعه کند و در اطراف انبیا و وجود قدیم را بعین مشاهده نماید و بوسیله
 مدافعت برین صورت تو به دور دل فراموشی و بین مقلم ذکر صفت از نعم دل
 گردد و بعد از آن تعاقب و توالی متوالی شود و در اوقات قنوت ذکر است و نور
 و تصور آن راه میاید و آن کجای رسد که صفت ذکر و دل و تجوهر گردد و
 متیقن آن با بر هر دل تجلی شود و اگر در هر کس ذکر و دل و نور قایم شود
 و در تحقیق تحقیق آورده که عمل ذکر قلبی ممکن است و قلب مجرد فکر
 است و عمل نموده فکر حقیقی که نور مشغول گشت از صورت ذکر بازمانده و نظری باشد
 از جمیع حجاب ذرات وجود و اوستوی خود ملاحظه کند و ذات خود را محاط

که بر ذکا الله الله عادت کبریا و نفی مسمی کنی در ترجمه جبرف و کفایتی بسیار
 آورده که بر کرم مندی بود باید که در فرائض و سنن از نماز و قضا و نماز و قضا و نماز
 بر کسب و شایسته از ذکا الله الله است که در نماز و نماز و نماز و نماز و نماز و نماز
 از نفی و نبات است تا فاکر و وقت بر این ایام که بر زبان حاضر شود و مطابقت و
 موافقه میان زبان و دل که با الله و در طرف نفی وجود جمله نعمات را بنظر
 مطالعه کند و در اطراف انبیا و وجود قدیم را بعین مشاهده نماید و بوسیله
 مدافعت برین صورت تو به دور دل فراموشی و بین مقلم ذکر صفت از نعم دل
 گردد و بعد از آن تعاقب و توالی متوالی شود و در اوقات قنوت ذکر است و نور
 و تصور آن راه میاید و آن کجای رسد که صفت ذکر و دل و تجوهر گردد و
 متیقن آن با بر هر دل تجلی شود و اگر در هر کس ذکر و دل و نور قایم شود
 و در تحقیق تحقیق آورده که عمل ذکر قلبی ممکن است و قلب مجرد فکر
 است و عمل نموده فکر حقیقی که نور مشغول گشت از صورت ذکر بازمانده و نظری باشد
 از جمیع حجاب ذرات وجود و اوستوی خود ملاحظه کند و ذات خود را محاط

که بر ذکا

اندر که در هیچ درجه است و حق سبحانه منزله از جهت پادشاه و پادشاهان
 بیوجلی است و یکی چون نظر شما را بسوی خود از هر چه حجاب ملاحظه کند
 وجود خود را مضمحل سازد و کما یصفو وجوده نتیجه ذلک النظر و هو فی الی جواره
 حتی لا یقی له مفرد و ان الی ربک یومئذ المستقر و چون بهت و حجاب
 مرتفع و متلاشی گشت ملاحظه قرب محفل کند و چون قرب محفل
 و بهت ملاحظه قرب ذات نماید قوله خدمه لیه هم حق دی و لی
 داد وین رویشان گفت ماه دی یعنی چون از آیات و احادیث معلوم گشت
 که دین حق سبحانه و تعالی در دار الاخرت بر حق است چنانکه قوله تعالی و هو یومئذ
 ناخود الی ربها نظره و قوله عم انکم سترون ربکم کما ترون القمر الیه الی بعد و چون
 فی روت و یکان دین و در دنیا راه نشویم همچون دین ماه است و این دلیل
 در عرف متصوفین به گویند و این مشاهدی ذکر حاصل نشود در تحقیقات
 آورده که مراد از مشاهده در اصطلاح متصوفه دیر معل است که بران معانی
 خواه در خلا خود خواه در ملائکه و تحقیقات مشاهده بر دو قسم است یکی از جهت

بر حق

یعنی دیگری از غلبه محبت چون در چه جای رسد که نام او دوست بر دوز
 نه چند و بر که از مشاهد مرادی ملذذ بود و بی نافع است بلکه نابالغ که در چه
 هر دو مرتبه در تحقیق تحقیق و فواید که دل در دنیا جهان بند که چشم در دار
 آخرت اما تفاوت در مرتبه بود و نهایی قربت با بران گویند که در مرتبه
 دنیا چشم هم ممکن نیست اما چشم دل ممکن است و آن وقتی میسر شود که دل
 اوصاف فیما برون آید و او استعدا و تجلی ذات میسر شود و بعد از آن تجلی
 ذاتی حق سبحانه و تعالی بران او در دنیا فی الله که مقام بقاع الله است
 دولت دست و پادشاه خراسان این کسر را در دنیا بند و چنانکه از
 محفل این طایفه بران است که حق سبحانه و تعالی در دنیا چشم توان دید
 با کسی از خلق چشم سر دیده و هر که این دعوی کرده البوسه خود را از چشم
 ابو الحسن نوری و دیگر مشایخ در تکذیب و تضلیل مدعی این معنی شده بسیار
 را نه و کتب و رسایل ساخته اند قوله حق جل جلاله که چه هدفه لشاه
 گاه بیکاه دی گویند این جایی که عبارت از مشاهده است مثل

بخوان که کرده و در قیاس آن نوزده از افعال که از این آیه است با توبه و توبه
 نوزده از افعال که از این آیه است با توبه و توبه
 به دی که می بیند خدای تعالی در خلقت و انسان به دی که می بیند خدای تعالی در خلقت و انسان
 افضل است و بعد خلق انسان فی احسن تقویم همه را می بیند و در وقت بیخود
 بنده که است حاصل آنکه علت غائی موجودات انسان است چنانکه میانه برای جمع جرات
 است چنانکه غلای نیز برای نوع انسان است که خلقت لکم مافی الارض جمیعاً ما فیها که
 کینه از مرتبه اعتبار است چنانکه دیگر مخلوقات نیز در مقابل مرتبه انسان غیر
 معبر است قوله و صورت بی تجلی کسب بی جلای بی تجلی بی اختیار
 ظاهر و قابل انسان مخلوقی دیگر نیست چنانکه با اعتبار باطن و تجلیات صورتی که
 تجلی صورت انسان تجلی صورت دیگر نیست و از این است که بعد از تجلی جمیع صور
 جمادات و نباتات و حیوانات تجلی صورت انسان می شود و منزله الاقدام
 است زیرا که چون سالک بدین تجلی تجلی که کرده و در آن وقت و بی شیطانیست
 مستمر کرده و بگویند و غایت آبی رفیع و بی کرده از بند و سکر و کینه

انسانیت

لغات و نور و قوله اوله بر فهم بر که در معنی ملک به دود دی یعنی اگر فهم بر که
 برای که ملک معنی که عبارت از عالم غیب است یا تجلی معنوی بالظرف انسانیت و انسانیت
 قوله هر انسان چه خدای تعالی و بی دی و خدای پاد و کیده و بی یعنی هر انسان
 که جز از این انسانیت دوری است و بی در بی نفس خود است در کشف الحجب آورده
 که کردی را در معنی نفس خود است و بقا غلطی افاده پذیرد که با معنی نقد است
 و نیست گفتن صفتی است و بقا باقی سحایه و تجلی که بر بند وجود و این هر چه ممکن
 بلکه این هر چه صفت بند بر بند که فنا است که بند و از روی جلال و جلال
 شهود و عظمت و بول مشهور کرده و در عالم حال دنیا و عقبی از فرمودش کند و حال
 و مقامات در نظر است او متبر نماید و نمود کرامات در در ظاهر و بی تسلایه شود و از عقل
 و نفس فانی کرده و از نفسانی فانی شود و در کفایت الکسار آورده که بقا است که
 بند و بعد از فانی مطلق وجودی و ذاتی از نفس حدشان اندازد و دارند تا بدن در
 عالم انصاف و صاف آبی و خلق با خلق را بی تفرقه میکند طالب است تلی
 پرو حذوت دی و در این ناست چه پندیده دی منصف است و سحایه

بعد از آن که قطع شد و بعد از آن که در پوسته برسد حضرت نشست و بحدیث اهل
 طهارت پرداخت و در قطع و فرق نشست و در اوسه خدایان ندی جلال
 آگاه ندی بینه در دنیا در بزه نسیانیت خارجیت که از اهل معرفت با معرفت
 با سایر تعینات غیریت نیز که حکم ماحضت الحزن والانس الای بعد دل ای معرفت
 نهایت کشته کشتی است این جهت معرفت اهل است کسی که ازین اهل و فن نیست کلام
 او یک کلام تمام بل اهل سبیل در معرفت و ایمان است و این اهل هر دو قسم
 یکی که قطع سانه طرف کرده و این مرتبه رسیده و کما بنی حقیقت را معلوم کرده اند
 و دوم آنکه هنوز بران مرتبه نرسیده و یکی که تصدیق دارد که برنج رسیده و در دو
 این معنی لقب العین بعبرت نموده است و در دهان لوی خود و دی
 یو باقی بل ای برادر دی لبانی لوری آگاه شد که لحظ باید دی بینه
 نهان در دست دارد و یکی جهت ادبانی است که فناء بر بردن مع یا قلب با وجود
 اصلی که ظل و عکس و شکوه است مولوی معنوی فرماید است تابش خورشید
 بر دیوار تافت مسیز عاریت دیوار تافت در دایم جهت او نیست که بوجود

نمودار

این میوه اصل باونی
 لکاو و در آل کاج است
 این میوه در دشت کاج است
 میوه کاج در دشت کاج است

نمودار کشته و میوه در مد فاست و آن بسم با نفس امکان بود اگر از آن میوه
 بری در بر آن است باقی آگاه بش از طلب و بی در جهت فانی خاطر خود در غرض
 قوله تجلی و سلک دردی هر سالک چنانچه دی بینه تجلی که بر سالک است
 حق سبحانه و در دست و برت قسم بر آنکه تجلی در اصطلاح مصوف عبارت از بر و شستن
 بشرب است نه بر و جوی که باون در ذات حق سبحانه و بر آید و منجی نه بشرب است
 که قسم و نکا در معرفت خود بر تواری که از غیب بر فواید بر شود و فراوانی خود چه
 بشرب است در وقت تحمل احوال غیب باشد و این بر سر قسم است و آنکه میفرماید قوله
 و اهل جلوه صورت دی جلی لوری ندی بینه اول تجلی صورت است که
 از جانب ملک نیست بلکه از جانب حق سبحانه و تعالی است و تجلی صورت نیست که
 صورت در جمیع مکات از مفردات و موکات و مرکبات می باشد و تمام این تجلی بر
 صورت صاحب تجلی باشد و در صاحب این تجلی خوف و ترس نیست و چونکه
 سبحان یا اعظم یا یا و لائق و انوار کن بود قوله بل معنی ب و پرید شنبه
 هر یک چه در این مذک دویم تجلی معنویت که در این تجلی بر ملک

معنی خبر شود که حق عالم معانی دارد و آنرا تجلی معانی نیز گویند و منکر تجلی معنوی
 حجاب تجلی معانیست همچنان تجلی معانی حجاب تجلی ذات است چنانکه فی قوله
 خود هم حجاب دیده دی هر غافل در خجسته دی بینه تجلی معنوی نیز حجاب
 را پس که است چنانکه تجلی معنوی حجاب است اما بر حجاب ازین حجاب غیر ندارد
 بلکه جز ازین غیر نیست که درین مرتبه رسیده و از حجاب رها شده باشد قوله بی آخر
 تجلی دیو پس دل طلب که کند ز دیده دی سیم تجلی ذاتی است
 که آنرا تجلی ذاتی نیز گویند این از هر تجلی معنوی و معانی علاوه بر
 زیرا که صورت و معانی و انوار که در آن هر که تجلی است در چنانچه شود قوله
 حجاب ستان نامش نشان دی جلی و بیکدی دی بنه هر که
 بیان تجلی رسته نام نشان تو خوانده اند زیرا که درین تجلی باقی سجاده متحد است
 و این نه اتحاد لغویست بلکه اتحادیست که از اتحاد لغوی برست که از اتحاد
 در اصطلاح متعوضه عبارت کند و تحقیق اصطلاح اتحاد را از کوه الانوار اقام
 بحث اسلام باید جست و نیز بیان آن برشته بر پایه است و معانی در کفایت اکثر

و ترجمه عوارف آورده که تجلی برشته قسم اول تجلی ذاتی عارفان را از بقا با خود
 سر که خبری مانده بود ذات و ذاتی صفات او در سطوات انوار ذات تجلی
 و تعالی است و آنرا مستقر خوانند چنانکه موسی علیه السلام چون از حق سبحانه تعالی طلب
 داشت بر ذات کرد و هنوز بقا نرسیده بود و بقا با صفات وجودش برقرار بود لاله
 ازلی بوقت تجلی نور ذات بر طور نفس وجودش متکلیف و متدکانت و تعالی
 که مانع رویتش بود و در خواست چنانکه نفس کلام مجید ازین تعبیر خبر میدهد و آنرا تجلی
 لبیل حبله دگا و فرموده معقودا که از بقا با وجود ذاتی تجلی شده شد و نفس
 بود از بقا با وجود بقا مطلق و اصل گشته نورانی ذات مشهور گشته و این تجلی
 است خاص که رسول علیه السلام را بخشیدند و سرایت است خاص که او را بخشیدند
 و از سبب این این جام جرعه در کام جان خواص متابعان او چکانند چنانکه این عمر
 گویند که آن ترا ای یابی اله فی ذلک المكان و دوم تجلی صفات و عدل آن ارادت
 قدیم بصفت جعل بر آن تجلی کند از عظمت و قدرت و کبریا و ذات قدیم
 و جبروت مشهور و مضموع در ظاهر باشد که اذ تجلی ربه شیخ فرستاده که از

جمله ای که از انشت و حرمت و عطف و کرمت بر سر برده نشنیده بود و بسبب همگی اینها
و عادت است که قطع نظر از احوال خلق و استماع خبر و شنیدن واقعه و غرض و استماع مدح و ملامت و قبول
و رد و غیره بر موهل آبی خلق را از انشت و افعال بخود معزول گردانده و آنچه در سر
شبه طاعت غفلت دور شده یعنی دلال در عطف و ارباب معرفت و عبادت از و دلم و غفلت
حق سبحانه و تعالی است پس ای که ترا باید که بپوشیده بجا نبی پسند و تعالی غرض
و از این غفلت دور شو و کلامه تا در بعضی صورت تیار و دیا تیار و عطف
کلی بود و غرض یعنی صورت تو تمام غفلت و تا یک یک سبحان این تبار کی صورت را
که با اعتبار افعال و عبادت و خلق تا پسندیده بود و در کن یا این تبار کی که در صورت
در باطن تو خفا می شد و رفع کن و بکنور پیش که اصل غفلت را بر روی گذر نمود زیرا که
در میان غفلت عبادت نور حقیقی و سطر دیگر نیست تا بنم مولوی معنوی فرماید
چون که نشن از فقر بر آید شود و محمد در یک است و فقر فقری را زان بر آید
چون زان به شمع او بی است و شمع چون گردد زان به دایره است و به رهنورد
چون و اگر زان قوله شمع تا صورت آفتاب و آفتاب پدید و دیونورد

در غفلت

در غفلت عالم است یعنی ای مشوق صورت تو باشد آفتاب است زیرا که نوری که از آفتاب
تو می توانی دست مانند آن از ذات تو نیز نتوانی کرد پس باید که همچون آفتاب
بمنوری شوی و از غفلت بگریز و در گردی اگر کسی بی گوید که بتیاری صورت
بطلست خشمیه داده چنانکه اکنون گذشت در اینجا آفتاب مانند گفته ایم که غفلت
با اعتبار ظاهر است و نور با اعتبار باطن یا غفلت با اعتبار است و نور با اعتبار است
در لغات آورده که ترازو بعد از انشت و فرموده که پیش بزرگرفته بودم تا که
هفت مرتبه این کرد و گفت چه نور است که درین سینه می بینم و من این سخن بجنب
میشدم که صلا در خود اثری از آن نمی یافتم بعد از چند سال که بیان نور رسیدم
سر قول آن بزرگتر که درم خفا نه گوید پس از پس سال این سخن حق
بخا فانی که یکدم بافتد بودن به از ملک سلیمان تا و تواند که خطاب معشوق
حقیقی بود یعنی ای مشوق حقیقی صفت تو مانند آفتاب است پس باید که مانند
آفتاب یکی نور شوی و یونیه چنانکه در نور آفتاب یکی نور شوی و ذرات
مجاوب نمی باشد بلکه هر ذره از هر شعله انوار او نور می شود همچنان می باشد که

بزرگت منوعات نور محمد در این و مجتبیایان مرقوم کردنی و ترجمه
 کلام در خط بر خط از حد صدق مروریان مولوی معنوی میگوید که گفت
 و گوئی عاشقان در هر یک جو شش عشق است و بی فکر آید و تواند کرد و شیب
 بنقدیم و تا اقرار با شریکیم بر سر شاه معنی است که شش عشق تواند کرد و آید
 پس مانند شتاب تو نیز نور شود که در لغت و توفیق است و الفدا لا یجملان
 و تواند کرد و مصرع اول مصعب معشوق بود و در مصرع ثانی مصعب بهشت و غیر
 تکلف قوله در بی نیازی لغو و داوود و خود و خود و وقت حضورش به
 ای عاشق از کوه بی نیازی خود بر زنی و در خود و حضورش که در عرف
 نف ندر عرف ربه الگدی مشوقا است شغای ذی خود بدلیا و جاب
 آینه نظر کن که دین نظر خود بر خود دین است تحیف این سخن از کتب شیخ
 محرابین بن عربی و شرح لغات مولوی طلب باید کرد قوله و نه یکی
 و کور فیک که در اشبات با میوه بهر شمع یعنی این دل خود را مانند
 ما خورش لک و روان و میوه اشبات بر کن و میوه اشبات مراد از

المجلدات

تعلبات است یا مراد از اشبات که در این کمال بوی اشتغال می نماید و در اطوار اشبات
 سلطان الفکر از این بر شغال افضل است یا مراد از اشبات که میوه لغی و اشبات
 بن است و میوه اشبات است و میوه است تعلبات است این برابر است
 مبرهن است قوله غیو الله و تا عیال دینی بندگی کرد اوس یکجاست و در این پورده
 و در بعضی نسخ بجای بی بی که بمعنی عیال بود و واقع شده و پوریا افغانه زید که سبزو
 مرده پسند یعنی آخر در قرآن مجید و وفایان حمدا مرده که لا یتکم اموالکم و لا اولادکم
 من ذکر امره مراد از عیال و اولاد مقصود بر معنی اصلی است بکنی که غری که غریه
 بود به عیال و اولاد و تو هست پس باید که بر همه نورست مثل ما در پسر مرده گفته قوله
 و صورت بوده که ختی و معنی پسر مشورته یعنی بردای صورت کرد میان
 تو و جهان تعالی واقع است اثر از راه کن و بر معنی که مراد از نور حقیقی است مشورته
 آنکه در کتب نسخ نظر بر است و یکی بهتر است که بر تریا فوقانیته مشغولین
 بود یعنی چون بر دنیا غیری را به کنی معنوی شوی که عیاد لک احد غایب
 ما اوس لک و مدت هس مشورته با آنکه از باب معرفت برد و قسم بجای

اهل غیبت و یکی اهل شه و اهل غیبت انانند که در شهر و دهستان با مافیای سائند و
 مشهوره شکر باری محقق گردانند که شیخ را از مشهوره ذات بصفت و از مشهوره
 پسما و از پسما بافعال و از افعال با تا مشهوره مراجع نیست چنانکه اگر خوانند پسما
 را مشهوره حاصل کنند خوانند حاصل کردن و لا یتطیعون مولا فلا یتدولون سبطا
 صفه ایشان است چنانکه از بزرگ پر رسیدند که شیخ را در وقت واری میخواست
 کس حضور است گفت نه بلکه جهت کس غفلت هر چند میگویم که غفلت
 شوم غفلت را بر من نمیدهند و اهل شه و دهستان که هر وقت که خوانند از مشهوره
 ذات بصفت و از صفات پسما و از پسما بافعال و از افعال با تا مشهوره
 فرمایند و بچنین از افعال بافعال و از افعال پسما و از پسما بصفت و از
 صفات ذات نیز نمایند و این طایفه اکل از نه و اولی است و از نجاست
 که فرمایند ای گرداننده غایب شو که ای صفت اهل غیبت است
 بلکه همچون وحدت منش و برانگیزه پسما که این حق تعالی اهل شه و دهستان
 زیرا که چنانکه از اصدیج احدی فایده نمیگرفته اگر واسطه وحدت در میان

نبودی چنانچه اگر اهل شهادت بودند از اهل بیت هر کس نفعی یافت با آنکه
 ای که بعد از وفات و عزت همچو آنرا پیش و بعد از وفات و محبت و بعد از وفات
 ظاهرش نیل که وفات فایده محض بر او نیست عایدیت و در محبت بر او
 محبت و دیگران زاید است حضرت سلطان المشایخ شیخ نظام الدین و الدین که در
 سره چون خواست که از مردم عزت گیرد و کثرت وفات پدید آورد حضرت علیه السلام
 پیش از آن دعا می گفت آن وقت که در نزدی نمیدانست که گفت
نمای عالی تو را پیش شد و دنیا بخواند که اندکی بخواند که محبت و
منه وال که در اصطلاح ارباب شریعت بدین است شناختن او و شناختن
زیر که شناختن او بی محبت دست نگیرد که قوله که آسمان بدینا
نسیه . لا آسمان نزل شوی کل رحمت دی بعینه اگر گوی که دنیا عبارت
 از آسمان است دنیا آسمان نیست زیرا که از آسمان رحمت نازل میشود و
 چیزی که از دی رحمت نازل میشود او را دنیا گفتن که در آیت و احادیث
 رحمت او آمده نمیشود قوله که وکی بدینا نسیه از یکی دینا

توفیق الرحمن

نه خلقت دجی یعنی اگر دنیا را از زمین کبری بهم نداشت زیرا که از زمین اجساد
انبیاء و اولیا و حقوق گشته پس مری که از وی اجساد انبیاء و اولیا موجود شده و او را
دنیا گشتن چگونه روا بود در خبر است که حق سبحانه و تعالی فرست که دوم را علیه السلام
پیدا کند ملک از عالمی در شرف فرستاد تا خاک از زمین بیارد و چون آن ملک حرکت
که خاک زمین را بگیرد زمین گفت بخدا که من را بر زمین فرستاده که زمین را بگریزم
که هر دو آتش از وی نفیسه باشد آن ملک زمین را ترک داده بسوی حق سبحانه
رجوع کرد حق سبحانه گفت چه خبر ترا از آفرین خاک مانع آنکه گفت عظیم بهم
رو کردن خبری که بنام تو سوال کنند پس ملک دیگر را فرستاد زمین همچنان
گفت منی که همه ملک را فرستاد زمین همچنان او را ترک گفت پس ملک الموت
فرستاد زمین همچنان گفت ملک الموت گفت کی که مرا بر تو فرستاده بطاعت
از تو سزاوارتر است پس تمام خاک از روی زمین گرفت و عیب داشت
بسوی پروردگار آورد حق سبحانه آب زینت بروی ریخت آنرا حماء مستحکم
که عبارت از گل گنده بود و ساخت و آدم را از وی بوجود آورد و قوله که اس

در دنیا

نور پدید نیامد پس چو دد داد و الله شایع برکت دی یعنی اگر وی که دنیا است
از آب و شکر و زرد و سیم و مانند است پس حق سبحانه برین برکت بنده زیرا که
رسول علیه السلام در حقش فرموده که من مقصود فی واهی اخلاص المظفر و الغنیة و در
شرح مخزن آورده که چون حق سبحانه و تعالی در زرد کرد و مجرب و بد شد آن حق سبحانه
بنام عزیز و کریم حق تعالی فرموده چنانکه مرا بنام عزیز و کریم حق تعالی بنام
ایشان بر دوشتم و عزت و کرامت خود مغرور و مکرر کنم قوله که خاک بود دنیا
نس دهم هم و الله لوری نعمت دی یعنی اگر طعام و شراب از دنیا بگری
این نیز از جانب حق تعالی نفست است که پوشاک پدید نیامد بی پوشاک
خونخ خلقت دی یعنی اگر لباس و پوشاک را دنیا بگری بپوشد و پس
عاز غلط و نارواست قوله او که کسب پدید نیامد و غم هم و بخت
است دی یعنی اگر دنیا را از کسب عبارت کنی که نیست از بخت است
صدا علیه و سلم ملک در قادی سر اچي آورده که الکسب الله الغنوة
فریفته زیرا که رسول صدا علیه و سلم فرموده که الکسب فریفته الله الغنوة

جزئی و غیر حاصل یا بدلیل است یا بیرون خواهد بود و معرفت آنرا از معرفت
 راجع به آنست که در قتل آن راه را نورش را که تا به خود یک نور راه باید راجع باشد
 که در قتل آن راه را نور راه که تا به خود نور آفتاب باید راجع باشد که در قتل
 آن راه را نور راه که تا به خود نور آفتاب باید نورش را به بنابر نورش است
 و نور راه به نور قتل و نور آفتاب به نور راه و نور راه به نور قتل و نور آفتاب
 عارف شوم و در شناختی بی شناخت بودی علی
 یعنی هر که گوید من عارف شوم من آن معرفت و شناخت او و جانب
 عدم شناخت و معرفت او و فهم است زیرا که اگر معرفت و شناخت می بود
 حاصل شدی این سخن کنش از وی بجهت بودی و در تحقیق تحقیق آورده
 که هر که بگوید من معرفت بر سر راه و سر راه و سر راه و سر راه و سر راه
 و از او که میان زبان و معجز کن به خود آفتاب که شعله او طالع از او که
 کند و نهایت بر او بود یا نور و نور بر معنی همین گویم یعنی هر که گوید من
 عارف شدم و نفس الامری عارف نیست بلکه وی جانب معرفت یافته

جزئی و غیر

نه من معرفت را حاصل کرده و فرق با این میان می باشد و جهت قوله هر چه می دانم
 بدلیل شناخت شوم و دانایی اس چنان دانی دانی دانی دانی دانی دانی دانی دانی
 که گوید من می دانم شناخت شوم دانایی را و این دو اندیشه است شیخ سعدی گوید
 کسی را درین بزم سر فرو نهد که در وی بهوش نشین در دهنه اگر کسی که
 می دانم شناخت است باز آنکه بی کنیه قوله هر چه می دانم شناخت شوم
 ده سر که در شناخت پر خالی نیوی یعنی هر که حق را شناخت و
 با وی شناخت است و بی چراغی شناخت گرفته که عبارت از جهت شناخت
 نه من شناخت است که مراد از الفاظ که عبارت از جهت شناخت
 است نه من شناخت یا وی چراغی شناخت گرفته یعنی وی اعلا
 از روشنایی و شناختی خود بر نداند که خبر داند از معرفت از راه و
 این توجیه بر از دو توجیه اول است که هر که درین معنی شمرست
 است و طریقت شمرست و اولی سره فرمود که معرفت و خود را می دانم
 علم حق قوله در کسی چه شناخت و در وی آنچه داند و دانند

اثبات دیک پرو لوی بیست کسے کہ تخت حق اور ادنی مشیو فی اللہ کسارت
 از مسمی است بر نیات که الله است فروخته بر بند آورده اند که بوی بر شیعہ قدس
 و رانده انوکراسه لا اله الا الله بسیار گردی چون بکمالیت رسید و کلام گفتی و هم دست
 بسیار گردی بر آفتاب رسیدند گفت اذلاله فی اندوه و ورت که قدر لاه و از
 برست بکلیه و بیست سیه خود را بر اثبات که فی سبانه و تعالی است فروخته و بیست را
 از آنجا افتاده کرده چنانکه اله بجای و لا از غیر غیر است چنانکه بوجیه از بزرگانی
 ما و نحوه کلام نموده در دو معنی تفسیر است یکی وجود دیگری عدم و وجود و وجود حق
 و عدم عدم مسمی است و بوجیه از شایع ما و نحوه که سادگت و حیات است
 یکی وجود دیگری عدم وجود و وجود حق و عدم عدم سادگت چنانکه میفرماید قوله
 ما فی شئی لا عیا او عارف لخلخال تبت دلی بیست دلی از بنابر
 ی که نزد عارف از نفس تقدیمی که نزد کس که ناقصیت او را فوق اعتبار
 و عارف را فوق اعتبار نیست بلکه مقیاسات نفس و مرادات طبیعت است
 پس ناقص از اعتباری که نزد عارف از نفس طبیعت میرسد نزد قوله

بر هفت وجه نه عارف نه معروف و یکا نه عارف معی بحق و بر هفت دلی
 یعنی بر هر یک نه عارف نه معروف بود و ی در نفس لامر فی را نشاندند و معلوم او بر دهنده از
 استوار طریقت چند قدس السوره رسیدند که معرفت است که معرفت اهل است
 نزد یک علم می گفتند که در میان زیادگی گفت که عارف است و معروف است یعنی تو
 از ان روی که توئی نزدیک حق تا پلی برو و یکن اور از ان رو که است بدو نشانی
 و سپین عید الله شری قدس السوره فرموده که معرفت است که اهل را بشناسد و
 فرموده که علم معروف حاصل شود و عقل معلوم قان معروف نفس خود ثابت یعنی
 سخن نیست که حق سبحانه بگوید بنده را عارف نفس خود کرد و بنده تا بنده تعریف او
 اورا بشناسد پس در بنده علم دیگر احداث کرد و بنده آن علم را معروف دریا
 پس شش بیان علم که در احداث کرده بود قائم گفت قوله پ هر دم فرو فر
 بوی دال که بنویس و یکا د اطلاع ی البیوی سوسیلی بیست مردم فر
 در برار کشیده او برین در با فر فرشته وای ملاح که مراد از سادگت
 بهمه راه کنی و وجود سادگت و خاندن شود و تحقیق این سخن بالا گرفت

میرزا یحیی
 صاحب
 کتاب

شیخ نسوکی کو چیدین و طرحت فرزند برادرانم بداند که تخته برکنه و خوراج حفظ
 کوید شب و دیگر محبت کردا به بنین و جلال کجا و اندک و اسبکسان سایه باد
 رد و بنان دشا جمال دی کل ظهیر بی بکمال دی یعنی در اصطلاح
 این معرفت را مراد از روشنی جمال مشرقی یا بطلان است که ظهور مشرقی یا جمال
 او بکمال است قوله ظهور است که ظاهر بین ب معنی دیدن و بوی جمال
 یعنی اگر ظهور ظاهر بر سر کف ظهور شود از روی معنی بر آنکه در هر مقام جمال یک
 مشوقی صبر است قوله و جمال لایک جمیل کو نیجه ندک کی کور یک
 جمیل حسن جمال دی یعنی این جمال از حق سبحانه و تعالی که جمیل حقیقی است
 جود است اگر آنرا بداند یک جمیل است چنان جمال بدو قوله هم حسن
 و جمال جمال سرودی هر چه خوب شد و بی دهو مکان کمال
 یعنی همین جمال و جمال با خود است و بر سر که بغیرت در میان ایشان قابل
 شوق کل نفس کمال حاصل است جمال و جمال هر دو صفت حقانه
 و چنانکه در میان ذات حق سبحانه و صفات او مغایره نیست چنان در میان

صفت

صفات هم مغایره نیست و مشوقی قدس سره و فرموده که بر تمام از باب خود فریب و
 سر بر صاحب شهادت لایح برین است که حق تعالی را دو صفت دارد ذات
 و صفات بی آن دو صفت امکان دارد و ممکن دو صفت بی ذات توان آورد قال
 فی تراویح فی قوله تعالی یا ایها الناس قد جاءکم برهان من ربکم برانه ظهور و بکل
 ذره و طمان نسنا قدره فی جمیع النظرة و قال الاستاذ البرهان ملاح فی سیرت
 من توبه لطیفی قوله کت در کشت آب تشریف بد اهلش کم شدن کنش
 سائل کمال دی یعنی اگر تو فنا شوی در آن وقت تو تو کردی زیرا که در کم شدن
 تو کمال است با الواسع فارسی فرموده که خدا کسی است که هیچ صفتی از صفات
 بشری را من بدو کند الا در معیت صفات حق سبحانه و تعالی بدو قوله سکه
 صیر طالب هغه دی چه عیون لیسان و اخیله ب جمل کنش بی زیان
 بی مثال دی یعنی طالب دست و هیچ است که غیرت از میان خود و حق بر دارد
 به غیرت نیست از حق و دنیا را رها کند و اگر در مجلس نشسته بود بی زبان کو پا بود
 مخفی و مستتر باشد چون حق سبحانه و تعالی خواهد که یکی از اولیای خود را بر تبه نکلم

در تمام از باب خود فریب و

با خود مختار کرد اندازد و از باقی از جانب خود عطا نماید تا بقیه از این مظهر خطای حق
 سبحانه و تعالی غایب و حال آنکه کلمات حروف و اصوات و الفاظ و اشعار است اما باینکه
 که کلمات و اشعار و بیانی و بیانی است مولوی منوی فرماید بر زبان صدیقی
 و صدیک از خدا یا ربی و وقتیک از خدا یا خدا جان تو جان تمام که بدین
 بحر عرف برود و بیکلام ابد و پیش انسان بحر و بحر کثر از این مظهر بود پس چنانکه
 آن شجره از جانب خود کلام عطا فرمود تا بیکلام انی الله متکلم کثرت برین
 اگر فردی از افراد این کلام عنایت فرماید تا با تالیف و سبب و اشعار آن
 ناهق از خود و غیب نیست و بعضی گفته اند که زبان خاموش بود و بل ذکر
 باشد که بر تبتها که رسید بر شد و نیست از میان خود و حق بجهت بر داشت
 بود و بعضی گفته اند که تمام آنها در صد ذکر از اصوات و صوت مجرمانه و
 و حال او دال برین مقام بود و بعضی گفته اند که عبارت خاموشی است و نه
 کو با معراج عبارت را بترت کثرت خاموشی کو با یی جهانم و نمونم قوله
 فغان و بسیار و بدی که سالکی و احوال دی بیانی

ملفوظ

سر کثرت خود را بی سجد مسدود نموده و بسیار و بیشتر زیرا که اگر ساکت است سال تو همین
 باشد معرک شمع مادر جمه ایان فرموده که یکی از بندگان گفته و کلمات و معنی حال تو کلمات
 که ساکت که فرموده بی سبب و بسیار و در این سبب و در این معنی بود پس
 فرمود اما انفات بکنند پس که گفته اند که نق و اجل و امر و بدست خداوند تبارک و تعالی
 که چه میدی با وی و روی که نیست و رحمت او را نهایت بی نفور و بر خدا تعالی
 و انق نشود و نظری از فری و منقطع کرد و قول و آنچه حواس و باطن
 هر چه بود و نیست و و اینی لشاه و فیکی مقادی یعنی این پنج حواس از
 میان برورد و برخواستن زبان توجه بکار و بهر باب و بهر احوال حقیقی متوجه دار
 پس چون برین در اوست نمایا و یکی را پس و یکی را کوئی معشوق اند که بر وی پس
 ندارد و ترا تعالی حاصل شود زیرا که هر که او را این حالت دست دهد تعالی با او
 از حاصل کرد مولوی منوی فرماید چشم حس است نور حق سوار بی سوار
 این است خود تبارک و تعالی پس آید پس از فری بد و در نه پس شاد باشد
 پس رو به نور حس میکند سوزی تری به نور حقیقی می برود و کو تری از آنکه حس

دون تر است از حق و با دوس چون شبیه است با آنکه درین توحید هم مدد
 و محسوس است از بیان بر دارد و بگوید میان محسوس ظاهر و محسوس باطن است مرفوع کن زیرا که
 چون این مجرای میان مرفوع نشود اصل با فرع متحد گردد پس برین کورستی بوده
 خرابی که در جری که بدن محسوس شده بی کند قیصری در مرفوعه مشیخ فخری فرموده
 که که شش نه در ابتدا اسوکل اول در جبال مقید سادک و در مرفوعه بود درین توحید
 بعالم مثال مشغول شود پس در آن محال غنا و فکرات اطلوع یا باینکه بگوید
 موقوفه عقل اول که هر دو صورت ام الکتاب اند فیهی گردد و بعد از آن محسوسات عالم الاهی
 انتقالی گردد و فیض علی الاعیان در مرفوعه الاهی و این مرتبه عالیه و مرتبه
 شهود فوق او مرتبه شهود ذات است که در زمان تجلی مینویسند عباد است الا
 که از او را هستا و استمای تجلی بود و بی عین الامیان یا آنکه در زمان توحید
 ادراکات از محسوسات مرفوع کن و بتکلف توحید را که عبارت از یکی
 و یکی گفتن و یکی درین است حاصل کردن زیرا که چون چند روز برین حال
 مواظبت نمایی مکه و مشاهد مشوق تراست و بعد در تحقیق التفتیق

آورده

آورده که است و با او القاسم فیهی بدین است که سره و مرفوعه که توحید است و طریقه
 ظهور است و فنا با غیاث و طلوع انوار و انوار و تلاشی خلق نزد ظهور
 حقایق و قدر ویه اغیار نزد و بعد از آن قرب حضرت مبارک را باطل شد اصل ای
 واصل تلکگاه اوست و اصل ای کامل می در اصطلاح اهل سکر عبارت از عدم زوال
 از اصل است پس از اصل خود آگاه بشوای واصل کل قوله خود میس لیسان
 که طالب یکتا یکس شده بی وین ای فاضل فاضل در اکثر نسخ بقا و جمعه
 دیده شده و یکی برتر است که به ما و جمله بود فافهم در آنکه اعلی مقصود بر آنست
 که در اصل عبارت از آنست که سر نبوده از سوی الله منفصل گردد و بعد از آن تفریق
 بیند و جز از خداوند تعالی نشود پس توحید برین تقدیر عبارت از دیدن کسی که
 الله خود و بعضی تصوف بر آنست که اصل عبارت از آنست که سر نبوده از دیدن خود
 منقطع شود و خود را به نظر اعتبار نه بیند بلکه نظری بر دیدن حق مقصود باشد
 پس توحید برین تقدیر مراد از انانیت باشد قوله یکس نبی و هم ندکی کور
 یکس نبی دیکشدن وی ای عاقل این یکس نبی و بی معتزیت یکس نبی

یعنی اتحادی مغرب است یا یک نیست که درین مغرب است در هم که نیاید زیرا که یک
 نیست در چنانچه اتحاد است و در هم از میان و تعلق اتحاد مغرب است پس در معنی
 اتحاد و مغرب باید قوله بگفتن و با دات مذکور که بگوید یکی بگفتن دبا و صفت
 و یکی ای و اصل یعنی اتحاد از روی جهت باشد بلکه از روی صفت بود ای
 و اصل که تعلق با اطلاق الله را یعنی است در تحقیق تحقیق با آورده که اتحاد در
 اصطلاحات بقوم مراد از ظهور سطح حق است بر بنده بنشیند که او را از تفریق از
 سر و نو و نایب ساری شود که گشت مسعود و بهره از غنی خبر میدهم و در حق
 ظهور افعال و صفات از بنده غنی میشود و یکی از حقیقه از حق سبحانه بود که
 متصرف با صفات ذاتیه خود در بنده بود که گشت الله سبحانه و بعد از حال تصور این
 بود که این حال نسبت تمام گشته بود و آنچه از روی بنشوند در آن معدوم بود و
 تکلف از بنده گشته از تمام جمیع است و فوق از تمام فرق بعد از جمیع بنشیند پس
 هرگاه که معنی یکی شدن از روی اوصاف در عقل مستعمل میشود جهت تحقیق
 این معنی نیکو میاید چنانکه فرماید قوله لک بل شکوک دیوه کاند و کفی

در تفسیر

و غده نورانی نور فانی کاند پس بل نور اول بالغم و نورانی فانی بود و بالعکس
 معنی یعنی اگر چه که اگر چه در روز چراغ را روشن کند نور چراغ را آفتاب در نور خود
 فانی کند با آنکه نور نور چراغ را در نور خود فانی سازد قوله و در ذات کوه چو
 خای دی و صفات بی کل نابود و یکی ای عاقل یعنی ذات شمس چراغ فانی نفس
 الامر بر عاید باشد و صفات او که یکیش و منو بوق فانی و منعی کرد قوله و داد نور
 او و در ذات سر یونشی و بی نور لب بر نور داد او را چنانکه بگوید باطل
 یعنی آفتاب و شمس چراغ در ذات یکی نشوند و یکی آفتاب صفات شمس را از نور
 و منو باطل و معدوم است قوله هس تک یک نیست با تکلیف و کینه
 با آفتاب چنانکه شمس بخلاف عادل یعنی همین اگر تو نیز یک نیست با تکلیف چنانچه
 حاصل کنی آنرا الله میکانی و اتحاد ترا و دست دهد حاصل است که تو میرسد مقدم بر
 اتحاد است پس اتحاد از تو میرسد حاصل شود اگر تو میرسد باشد اتحاد و روی نماید و در
 نیست که شمس است بشغلی بود که از روی اتحاد حاصل میشود و حصول آن در ابتدا
 مشکل است و یکی چون ملکه شمس پس از آن یکانگی دست دهد قوله

اندکانی منزله انبوی و عیسی علیه السلام فی مقام تکلیف قوله هر چه دایمی بکانه
 شوم مقصودت و نغبتش خوش و غول ابدی بیه بر که کوه کس مقصود است
 سزاهم تو زوی و نغش و ن از راه کینه ای دل قوله اول سو و او زیان و
 نه وینه بوی که کوه کس هم بود ریش چه دیک و سر و یک پر بل بینه اولی نه
 ان بکانه است که سوزین خود را زین نه بندار چه بر دست یک از کوه بر و که او را بر
 سنگها سینه و کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه کوه
 دیک و نه خوشی مخای که حق بچ و دیک و غم حسن نب فی عارفان
 و وی در بیغ نسج بجای خوشی باقی اندر بینه نه دیک است که اگر سنگی
 بروی بر و از بجای خود نه سزایه بسته از حق تعالی بچ است دیک که عارفان
 نه از او ایمان گفته نه هیچ سوزی کوه است از کوه فرو افتد است سینه
 نه عارف است که از راه سنگ بر خیزد و قوله بل دنیای در عیسی بوی ملافا
 بیخون نه اول و دوق است اول انگه در و از غیر بی سحانه و حال خوش و در سیه
 بخت دوم انگه از غیر بی خواج که او را زبان رس نه نتواند یا انگه فیه بالا

کنند

کنند که عدت او در نیت آن عدت در حال خود است و این عدت سبب ما خواهد
 گفت آن عدت با خودی بود چنانکه قوله وی با انگ بچوشی شب دایم انبوی
 غار و دیک سحر اول شرح نه غول بینه دیک عدت عارف است که توین در
 حال شور بیه کردن خود و شرح شریف که و اند قوله او کوه بچ و دیک وی
 مقصود دیک و دیک و دیک بینه چنانکه از راه مقامات و در جات عدت
 اگر او را حاصل شود دیک مقصود او را خود است و هر گاه که دیک چشم و دل در
 عقل است و خود در بی آن کوه قوله بیا و دیک است که نه ب دیک وی هر چه
 و انگ ی و دیک بوی دیک و غول بچ دیک بی سحانه نه چشم و دل بینه بکانه
 این مکن و از و بجانب دیک رفته و کان خود را بجانب خود و اندر قوله و او دیک
 بوم شدن دیک و دلیان و دلیان و کوه کوه دیکه دیکه بل بینه این دیک که
 در عبادت و نیت او بیا و اند کوه ریش خود را از نیت و قیامت و از او بیا
 در و کوه بینه دیک چشم و دل است پنجاه بوی تویم کرده و بسیار کان نه در
 عدت انداخته و کوه شده اند اگر سبانی کوه که بسیاری از او بیا و دیک

قابل شده اند چنانکه گشت کوی که در دل مراد از کاشق و نشدن دل در شمع انوار شمس
 حقیقت است نه در دل نه از روی و هم ممکن است چنانچه هر چه را بشود تحقیق آورد
 که فائز است که بنده چنانچه از وجود سبحانی فانی شود از وجود روحانی نیز فانی گردد تا در
 روبرو مجال کشف خلقت خدا و توحید بر دل دنیا و بقیه فراموش گردد و احوال و مقامات دیگر
 است او خیر نماید از نفس و عقل فانی گردد یعنی این معنی که او حاصل آموه که خود را
 در حق نمی یافد و آن نیز یکی از معانی برود و دل فانی سجد کند و در کمال کمال فانی
 نمیداند و در عین فانی محبت و بیانی در عین کمال شمع نور بهمان قدس الهی سره
 به العزیز بقوله اربی انظر الیک انا و انظر الی الله لا الیه شیء کل الیه اذی
 تریه جمیع الطیف انظر الیک لا اله الا انت لکن عالمایان باین حدیث لا تفصل و دیت
 القدم فانی من خالی عیا صیغه یراه بهایری عین الیقین و گشته لکنه و قدیم القدم
 و سرالذات و تسمیه الحقیقه لا اله الا الله بر دلان مع ذوات مریه رای سه قلما غلبه
 در او مشوره سقط رسوم العلم و بقی معرفت عشق فخر الیه البسط لطلب
 الاطلاع عین الحقیقه فاجابته سبحانه تعالی من ترانی الی من تر کنیه کانا فان ملک

یا ارحم الراحمین

فی البین و وسط الحدیث و ان کان معک منی عبود الا زلیله و الا بقدر الابدیه فاحاله الی
 وسط قوله انظر الی الجبل قوله من سر و حقا نشان دیک یعنی امری پوشیده که
 غیر صاحب را بروی الهی نبود و آن برود قسم یکی سر بسته که باقی سبحانه تعالی
 بود و آن امری در باطن بنده بود که خبری بسی از و خالی بروی مطلق باشد و دویم سر
 و آن نیز برود قسم یکی آنکه هیچ اصدرا خبرتی بروی خبر نموده دوم آنکه خواص اولیا و
 بران اطلاع باشد چنانکه انان و مانند آن در روضه الشریفه که چون محبوب حقیقی
 و حبیب لم یزلی کمال غنا و ذاتی خود را امت برده و میگرد و در عالم اجمال و کمال فانی
 نموده و لوله از متغیبات الما برخواست که آن خزانة مخفی گشت که کما انضیا از کمال غنا
 و کمال جلا و تجلای فاصیت ان اعرف در مجلس شهادت جلوه دهد در یک سحره
 متغیبات خود مثل زرق متغیبه مرزوق و فانی متغیبه مخلوق سید هدیس آقا
 باری تعالی لا یحد و لا یحیی بود و مظهر زبانش آن نوحه نه پس مرکب اسم و در
 یک مظهر خود را امت برده و میگرد و اما مظهری که جامع جمال و جمال و آینه صبح آسمان
 متغیبات لیل و صبح و جانهای مختصر مرتبان نبود که خود را شخص و بزرگ متغیبه

که با او یکپارچه است و اینست که در حدیث رسول صلی الله علیه و آله بر آن است
 و آن حدیث است که چون از عایشه رضی الله عنها از خلق رسول صلی الله علیه و آله
 پرسیدند گفت که خلق رسول صلی الله علیه و آله در قرآن بود یا حدیث است که در قرآن
 آمده گوید و آن است که در حدیث یونس آمده است که در مرتبه و حدیث
 که منقبت محمدی علیه السلام عبارت از آنست که باقی سجدی بودم زیرا که آن مرتبه
 اجمال است که تمامی مرتبه محلی از مرتبه کبری و اتصال و الزام و دوام
 که آنرا محمل بلا میسر اینست و ظاهر آنست که مستأنف بود که متصف در بیان
 حقیقت خود فرماید بنا بر کلمات آینده بر این معنی و است کند و بی ادبی
 و در صورت حجاب تر بیان دیکر و بکن منون حجاب موقوفه
 میان من و حق سبحانه و تعالی است اگر او را به تیغ نجا بهره از میان قطع نماید تبیین
 که آن مرتبه که برین حجاب تنجیدم زبان بر جویم که آن در حدیث و آنرا میسر
 را چون بر این معنی است متحقق فرموده که تبیین حجاب و وجود است اگر تو را تبیین
 وجود و در بنده احوالی که عبارت از معرفت ثانیست دور کنی و این که تبیین همین

در حدیث

وجودی است مولوی معنوی فرماید که صورت انصاف است و آنرا بر روی که بر شکر کانا لایه
 را چون با ویرا که از میان قتل فارغ شده و بیان عروج فرماید اس انسان کو
 باید که هر انسان چنانچه انسان دیکر بنی آنون انسان را باید بر آنست که
 در وی نشاند انسانیت قوله دیکر که سر و خیل الله که که تحقیق حقیق
 جو بیان دیکر که عالم سر خود را سر سازد اگر تحقیق جو با حق است و کفایت الکسار
 آورده که طایفه از متصوفه بر آنست که سر از بطن اعیان نیست بلکه از عیانیت و مراد
 از عیانیت است مستور میان بند و خدا که غیر از بیان الطبع نیست و گویند بنده
 با خدا سریت و سروریت که آنرا خفی خوانند که کفری کلام میریت و آن چه بر بقول
 فانه يعلم السر و انخیه که فرخنده تعالی و بنده را بر آن اطلاع نباشد و بر معنوی قدس
 فرموده که حق تعالی جلالت سر فراموش خود برداشت که صاحب سرند تا بجا بر حجاب
 بر دارند صاحب سر نشوند که قوله تعالی ان السیقول بین المرء و قلبه سر اینست
 مولوی معنوی گوید حق آن حقیقه که حجاب دیده است که برابر است خود بر شکر
 کعبه هر جنبی که غایب بر او است و خلقت منبر خاند سر او است و آنکه که در حدیث

دردی نرفت به اندین خانه بخزان می نرفت اما صاحب انوار کمال در بعضی ریاض
 وضعه که نشانی بعد از انعام کثرت عین حق است که نام جمال که عبارت از ظهور کبریا
 از میان برآید و لفظ عین از سر برآید بکر که می خانه قوله اوس نام بود
 خود زده کا چه بی صورت و برآید که بسره و زواید
 ای عارف در صورت دیم پد او بی و دان دی سروریت اول
 احتمال دارد که بالغ بر بند یعنی بی بی سروریت بود همچون آن بی سرور
 باشد و احتمال دارد که با کسر باشد یعنی صورتی که بر روی سرش و آرزو
 در ظاهر بیان بود اما در حقیقت ویران است اما سروریت بی الهی نرفت
 که با کسر باشد و احتمال سر بالغ نیز دارد مولوی معنوی فرمایند صورت برآید
 چون که است چشم از معنی او است قوله هر سال که پدید آید
 سوارف شمع خان یی تن شمع یی خان دی بنی هر سال که
 تحقیق این سر عارف کشت تن او جان و جان او تن شد که ارواحنا
 اجسادنا و اجسادنا ارواحنا سرانجامی است مولوی معنوی فرمایند

مغفرت

غفلت از حق بود و چون روح شد به بند کسارت بی پیچید چون در حق نرفت
 از جوهر فلک بی شب و بی سایه شد بی ذک و هر یک است شب یا سکی از
 زمین پندیده از افلاک و دو دو پوست هم زمین بود بی در شنبه است و بود
 قوله بدست کس بوکران دقیقه دچ و سرپوشه غه سلطان دی بنی دین
 سر بی دقیقه مشک است که که آنرا دست سلطان است احتمال دارد که آن دقیقه
 مراد از سر باشد چنانکه ترجمه قنبری آورده که سر قبل در دست و محل شده و محبت
 و معرفت حق است و سر است که بر این اتراف بود و سر است که غرق
 بدان اطمینان باشد و احتمال دارد که آن دقیقه مراد از ظهور حق در سر باشد که
 بی اسرار است یعنی است مولوی معنوی فرمایند آن غفا آینه و صف
 دل است صورت بی شبهه و قابلیت به صورت صورت یکد رنگ
 نماند دل بافت بر موسی ز غیب که چه آن صورت یکد رنگ و رنگ بی
 بر سر و فرشت دیبا و سیمک را که محدود است محدود است آن آینه دل
 نیست حد بیان عقل ان جاسکت آمد با مفصل را که دل با او است از خود

[illegible]

ترک کند و این کلاه را بر سر دارد و اگر نه فردا قیمت از مقلدات و فایده
 طریق باشد نفوذ باشد و آنکه ترک اول است که ترک دنیا و ترک صحبت با اهل
 دنیا که ترک دنیا مع صحبت با غنیان نور و رحمت الهی است و ترک دم است که باطن
 از غیر ذکر حق نگذارد که من حفظ است نه غیر ذکر که اگر بزرگی در ترک تمام
 که چشمها را از دنیا بگرداند که من حفظ است و نه غیری اگر متوجه نظر می باشد
 از چشم و بینی و گوش و دست و پا و اجزای بدن است و من حفظ است و نه بود که بگوید
 در طریق خواجگان قدس سرار هم را و از این مشغول است چنانکه میفرماید
 قوله که قوت لب زود کرد داخل بر غشوی خاص که میگویند آن یعنی اگر
 قوت دلیله داری در آن قوت که بخواهی صفا را از زمین ظلمت منتقل کنی
 با آن قوت ظاهر داری و درین مشغول درین بس اهلک از دنیا از زبان
 ضامن نخواهی شد حضرت شیخ ما چون این فقر را با این مشغول مجاز و مازون
 فرمود که درین مشغول قوت و در ذکر کینه کبی قوت و در خود را نور بر روی
 نرسید با نور و زبیا دل اول دل مدور و دیم دل برت پس سیم دل منبری

و این هم دل

چهارم دل نابودی که کیفیت این در اشتغال و افکار که بهر یکی مشغول اند و در طریف
 خواجگان ماحول است سرار هم که در ترک دنیا و ترک صحبت با اهل
 دنیا و از اعضا اربعه و موی که فی قوله تعالی اذ اقم فی الصلاة فاستمعوا له
 و اطيعوا الاوامر قال شیخ فی الحکیم لکن فی الایة فی تطهر الاسرار من الانشغال
 فی الاغیا و واقف باس لا تاویضها لفری ایستة خرج من عبود قلب المخرج المحیة علی
 البواقی الیین فاذا کان تطهر من غیر لکن فصلیته و مواصله و حرکات قریه و قرابه
 زلفه و قیامه و رکوعش و سجودش و روزه و حیاته انبساط و دعوت مستجاب
 ای اذ اقم فی الصلاة و فی بدیهه ظهور و انفس کم مشغول و فی بها را بر بویه چنانکه
 فی لسان الحدیث لا یوم بازا و اقم قوله و در چهار و ده است پریند لاس قوت
 یک و حب بیار نه شش لیان چون مرتبه توکل حاصل کردی و کار را خود را بوی
 سپردی پس هر چه بر تو از هیچ در است و بصیت و فرقت و درو یا بداند
 کار را و بی دلیله و دستها خود را از تصرف دردی استایند و درین خود را از ان
 میان دور کرد ایته زیرا که دی مالک ملک است بر مالکی که در ملک خود تصرف نماید

از عرض سخن نیست و حکیم است که هیچ کار با بی حکمت نکند و عیلم است هر چه بکند
 از روی علم و دانش کند و رجم است تا خبر نبرد باشد آن طاعتی که نکند چون
 درین میان تا بی غایه لا حرم در شب بود نور میباید چنانکه مستغرق کرد و که خلعت
 نبرد از دور هر چه از حق سبحانه و تعالی بود در سوزن و دل و جان بران رضا و بدین خبر
 بلا کی بخواند بیازماید که در شهادت و بلائی بنیم زمین هر چه کینه باور ازیم
 ز خدا که هر چه از نور و نور عطا نمی بنیم قال این عطا و ترس الله سره بهدیکه
 انوره من رخصه الله فی الازل و حصه کبریات الولایه و اخرجه من غفلات
 و عرض ای نور از رضا و عیلم با آنکه چون مرتبه رضا حاصل بخود می و ابواب
 جوی خود کشود هر چه از افعال و اشواق مردم از حبس و حبش بهر میرود
 همه را از حق دانند و ابواب مغایر را مسدود کرای حضرت شیخ ماور ترحم علیها
 فرمود که اگر سبایی گوید که کونیه جمع کنیم میان رضا و بقضا که لازم میرسد این را غنیمت
 و عیسان چه کفر و عیسان هم مراد حق است که بگویم که بر تو واجب است که بکند
 هم نهداری و راضی هم باشد که رضا و کراهیت اگر بر یکدیگر ازین یکوجه

دارد

و از کشف و بیکدیگر متفالا نه فاما اگر بوجه مختلف بر یکدیگر در دنیا هیچ نقص و در آنها
 نیست بلکه کشف که دشمن تو بود و دشمن دشمن تو باشد پس ازین راجع بهنج
 ازین رو که دشمن دشمن بود و مکروه و ازین الزام روی که دشمن تو باشد چنان
 محبت و دو وجه و در یکی وجه یکجاست و در یکی وجهی است که از تعالی الزام روی که بقضا و
 مثبت است و در وجه دیگر یکجاست و در وجهی آن از روی که کس است پس ازین
 اول از محبت رانیده باشد و وجه ثانی مکروه و ازین تا قضا لازم نیاید و در
 سخن از حیا و علوم طلب باید کرد و قوله شیخ و بر غشی رفع کی
 عاشقان ی دی تو میکی یعنی معشوق بسیار تر از غمنا و شرمها یا بلای
 محنت آریسته و عاشقان را با نهانان نزد داشته قوله دو و بیشتی پر
 غنای زودگی پر میدان و رتبه و مرغوبی یعنی بر میدان و بهای
 عاشقان آن سب را راز و تا در میدان دنیا با قضا و محنت میغلطند
 دی گاه تی را احکا می پ کرون ی پای به چری یعنی
 و بکن عاشقان را تا بعد از ایشان که در سب و فتنه و خود ایشان نشان

از آن کان برون آمده برست با شش که در گردن دل نشاید و هم تن و ده بکشد
 محقق اندک نماید بر کجا بجا بکشد و هم ساکنی است بر سستی و سبکی
 محمد کمال کل رسولان اینچه رسد مبت و گردن دل آید و در مشوق به نیاز
 و مشوق با فتن و اضطراب پس اکنون قمار برست ای که در مشوق در باری
 بر سر برون عشتان و ناست در نشسته و کان بجای و طبع کان و فتنه پس
 لوکان نشانه حدیث قدسیه باشد چنانکه هر دست لوکان حرف الله از بر
 عشاق بول علی الملک ایوم الایمین مشوق عاشق را رسد و گردن نشسته
 که از حدیث قدسیه لوکان موم است بکنندم لک بسلامه و چه خوشی
 در چرم کلر کانه چوبی بنی مایه است از ماست که چون کس را نشسته
 انسون و تریان بروی کار کند و ناست بر مقام بر شسته و لاهوت
 بر مصلحت تو بر کجا بر ای افغانه بدین و است کی رفت و در شسته
 مشوق ناست ماز از علی کشف که شمشیر بر خا و تباین و تیار و قاض
 بود و ملکوت ماز از علی لطیف که خا بر و قاض نزار و بر دست علی

بنویس

لطیف که کائنات اینها یکبار که موجودات تو دم و ناز و ناز و قرب و بعد کان
 حضور و منت فقام و نشان نزار و از آید و درین عالم یکست و تباین و قاض
 کلی نشاید و روی مالک است و قاض آید که با فتن ملکوت مرتبه است اما
 در بر و بر و ملکوت اختلاف است بعضی گفته که هر دو عالم صفات و
 ملکوت عالم محرویات و عالم مثال و تباین تعریفی در نفس و فتنه اهل
 البروت العقل اول و الملائکة العظمیة و العزول الساطیة و العنقریة البیطة
 و المکرمة الیهی الطالید الثمت و اهل الملکوت النفس الکیلة و النفس الخویة
 السماویة و العنقریة البیطة و المکرمة و مانی الوجود شیخ الاولیاء مشهور است
 و الملکوت عقل و نفس و حقیقت این اصطلاح از جامع البحرین طلب کمال
 محسوس و نامهم یکی هاله و در سجود و نیر که احتمال دارد که در شمشیر
 بود و احتمال دارد که با کس بر شسته عاشق و مشوق پس آید که در میان
 نشان مواجعت و منت عید بر این شسته و مواجعت بهم بر شسته
 هر که با فتن و مانند نزار و روی برابر باشد صاحب کمالش را از کوی سه

چون ممکن که امکان رفتن از آنجا واجب و اگر چنانچه سلف تو چون کجاست
 من بنده چو سق بر سر کجاست رسد که تو و فلان شیخ یا عریس من یب تحقیق
 اذ اولوا الی سعادت مکر یا یکشت مشبهه البقا و سکو و الوجه القوم و
 علو اجبت الاشباط فی مجال النسی فی سکو المحبة ادعو التربة و سکو الکالی
 و حلقه لایسیا طادعو البوت السواد من الاور حیت غیرت اولاد من
 الارزلی یقتضی من زود یا سرور الدوام کما فی الواسطه انا ابن الارزلی و الله
 قوله عاشقان و ایم یکاری و وصلت تارون عریس یعنی عاشقان
 بهینه دریا و دریاقت مشیدانه قرار یا سق وصلت را درست برین
 یعنی دریا مرتبه از مراتب وصال رسد که طالب مرتبه فوقانی نباشد چه
 مراتب وصال را نهایت نیست قال الشیخ فی العریس فی معنی قوله تعالی
 یا ایها الذین آمنوا آمنوا بالله ورسوله ای ایها العارفون اعرفونی
 فان ما و علیکم من معرفتی فهو یوکم الی النکرة و من قلن منکم ان یلی الی
 حقیقه المعرفة اخلا العرفی فانی متغ لغری و جلاله من مطاوعه خلفه

در این

و بود و غیر قولم دو حدت اشق در باب سر و روی یاری
 یعنی از دریا نیلگون و صورت بکار اصل موصوف بر دل آورده اند و یو یو
 کو بر سر زنگنه بنی بر این زنگنه کوران بنی بایه شکیا کوهران چه بکند
 شوی آفتاب حریف بجای شوی یا از دریا و حدت که مراد از قرآن بود
 جوهر بود و کوهر فوهم استیلا و حدت قال الشیخ فی العریس لیلوکم فلیتاکم
 من القامات الشریفه و الاحوال الشیه کیف خر چون جوهر العلوم من کتابه
 و تکیه قوله در این یعنی پرشید و قوله یو یو یاری افغانیه یعنی جادری
 از اطراف و جوانب میخیزد و صفات و خیرات را در وی آخر کند قوله
 حیل در دست خود میخیزد یو یو یاری افغانیه یعنی بحر و زاری بوده و
 این منزل از حقایق حلیم است و حلیم برادر زاده حق بود و اراده بولا نادا
 و ترتیب از حق بافته چنانکه حق در بسیار جا غریبات بجان افکار
 او نیز متبایست حق در بعضی مجال الحاق کرده و در جها و اصغر بهر ای
 حق نسبت شهادت پرشیده و قصه شهادت ایشان بهر قصه نسبت

في العقل الاول حقيقة واما الكاشفة عند هذا الموضع اولاً لا تقع في خيال المفسر بل في
 وعمل الملكة متعلق به العالم الثاني المطلق فمطلق عليه ما يخص بالغا من سموت فيروا
 ساعد الي ان ينهي الي المعنى المختص والعقل الاول صورته ام مكتوب تحتها في
 العالم الثاني فمطلق عليه ما يخص بالغا من سموت فيروا ساعد الي ان ينهي الي المعنى المختص والعقل الاول صورته ام مكتوب تحتها في
 من على الامان وسبع كرسية سموت والارض وها هي ما يمكن لها واسد في موت
 السموت والى فوق هذه المرتبة ثوب والذات المقتضية للثبات عند التجلية الا ان تجلي
 من وراء الكسبة الاسماوية وهي بين الاعيان والبالا والشيخ في النفس الشيخ
 فلا تفسد ولا تعقب نفسك فانها العاقبة التي فوقها غاية قوله كل دايوسهيك
 او سدي چه بيجوي خوك پ سید خوك پ بيلي كيني بينه اين همه
 بكاتب دجود مطلق است که در دريا جبروت و در ملكوت و جبري بهوت
 بران در ديا بالکه پک و جود مطلق است که در مظهر مختصه و محال مشعره
 در عالم ناسوت فابشره قوله كل دايوسهيك و يدل دي اچي
 وينيه و جمال پ تجلي كيني بينه جرد و جود مطلق و مظهر متعدد

فجود

فجو کرده از صفت بنای او را که بهر از این عبارت کنه بره باطن به چینی همه جا
 واحد است که در دی غیر وجهی بل بهم زبیده یا الکه جود مطلق از س برقیات
 فابشره که بعزت باطن به چینی تجلی جمال او همه بای یکست بالکه این همه مرتب
 را باعتبار اصل واحد و احد و درست اگر چینی جمال او درست بهر که همه مرتب
 باعتبار عدم تینیات و لوحات عین و احد اند قوله كل دايوسهيك و از دی
 بی اروي تل پ ذوق پ تماشه كيني بينه جود مظهر مختصه و محال متعدد
 بسبع مظهر قوا حوات منوعه برسد بهم بکونک آواز است که از متکلم حقیقه ظهور
 نموده و بالکه آخر درقات که سمع باطن قوا را آواز احدیت برسد بکونک
 که از حروف الفاظ مقدس مولوي معنی فرماید ای خدا جانرا تو بخوان
 مقام کانه بر حرف مبرود کلام بالکه بر حجاب اصوات طلبه و فانیات مستخفه
 در سمات مظهره جود مبرسد بکونک است پس باید که از دی فبط
 بکری و از منبر صانع بی بری و بر معنی قدس الهیه در سبحانی الاستقامه
 که همه معرفت و در باب این صفت را باید که اول شناسا سموت فون بود

که در مقام سینه در دو عالم است چون خط آن کرد که چون از وی محو شود
 سلوک غیرت آنرا نمی کند و اثبات آن در وقت شمول کرد و چون برین
 استقامت گرفت اینار جمال ذات دوی نماید و فرمود در آن مجلس
 آنجا در عالمها علوی و مبروتی اند که هر یک قضیه در احوال پس جمیع موجودات
 و مختلفات در جواهرات و جمادات نظر کند قوله کل یونور دوی چه تا
 دیو بی خبری که کوفتی بگویند کسی منی در بین در دو تجلیات کمزور است
 که در کورت اول که عبارت از است در باطن اهل معرفت متناهی که لا یحیی
 اریضه ولا سمائی و کل شیء قلب عبد المؤمن در تبهید است چنان انقضات
 فرمود در بنائشید و اولی که از عالم به اشیاء تبدیل می کند که تبدیل
 چه معنی بود و یک ساعت مرالاش تا دانی که تبدیل چه باشد تبدیل نور
 اند باشد که بر باد بده غایب آید هر چند رسد و تابان مرد میدان نماید
 که خدا را با حق تبدیل بقدر با حق عینا باطل فیه مضاعفا و اهو احوالی بجای
 کیمیاگری از کجای تا کجای نهو عین مندر به باشد نور با نور شود و نار از میان

یا اذن

بر فرزند که چون آفتاب نماید و محیط ستارگان بری ستارگان را بکشد غایب قوله کل
 یونور دوی چه تیور بری و دوی که بخطر کسی منی آن نور بتاریک است که در
 نور اول می کند با آنکه که در باطن عارفان بعد از تبهید خطور می کند که است نه
 مستعد با آنکه حقیقت جمیع اوزان همان باشد که است که در اول اولیاء خطور کرد
 قوله و ادراک سالوات آگاه شد چه مثال لمتن یونور دوی بکجا که کسی رنج
 این تمام مشاهده که درین کتاب با غزل مذکور شد با مثل کی نیست در هر کوزه حقیقت
 سال با مثل کی برین نه که میفرماید قوله سری الحک منور دوی بوی و منور دوی
 صورت یونور دوی چینه کسی بوی حاکم اگر کسی مرد را بگوید که شیر است اگر چه چینه
 دوی بخت از غیر نماید و لیکن تشبیه در حق شعی عت باشد نه در حق صورت همانکه در
 قصه و سینا در وقت قطب الاقطاب و الاقطاب سطلان اللطیفین خواصه ممکن
 الحق والملا و الیقین قدس امیر و کوبه قطب الاقطاب همان خواصه معین الیقین
 آنکه نور از او صادر تا بر پائینند و در اینست خواصه ما بیند می در بعضی این لقب
 از خواصه برانند مرد و را چو در که بگویند فلان شیر است کوفتش شبیه کی ظاهر و پیدا

بعد از عمل موضوع است چنان بگذارد و منت و ذات او را بر خود میارود و خود را
 و صفات خداوند و نفوس بندگان نویسد در آن نیز باطن خود تصور کند که عادت
 با قهر و علیل را با حکم چه نسبت با آنکه ای سالک شش سال که مرتبه عارفان
 نرسیده و ذات و صفات او تصور کند بکمال باطن همین قدر که چنانکه حق
 سبحانه با ذات و صفات است قبول کردیم آنکه آنکه از آنکه آنچه بر تو لازم
 و واجب است است که معرفت نفس خود حاصل کنی و صفات ناقصه خود را
 در آن نیز نمود بنی کلی جهان نمود در باب شد موز و لاله یو
 د در باب خبر به کنش یعنی ذات حق سبحانه بکمال لاله بکلیت
 محیط بنا به بحریت که هیچ شیا محیط است چون تمام عالم از احاطه او
 بیرون نیست جهان منزله دریا برآمده و ما در دخول تیان دریا کمال
 نیست بکلیت خبر به وی افتاده ایم خواه فقط گوید به بحریت بحر شقی
 که بخش کناره نیست آنجا که جان مسبارند چاره نیست با آنکه در صحن
 تصور معیت و احاطه او بکلیت تمام جهان بر ذمه اهل سکوت بنزد و یا

منت لاله را

نیست که خود را در خبر به آن دریا بستاند تفکر کند در این نقل را از شیخ کمالی
 قوله کل کل بدختر در باب غیبه شد ولی بیارست و جاد و و قوت
 حمله کنی من کاه کاه در آن در با مستوفی می شویم و یکم چون دو کلمه است
 در وی محلی ممکن نیست باز تر از آن در با بی بر دل می اینم و سالکان درین مقام
 متفاوت اند بعضی یک است و بعضی درین مقام باز نیاید و بعضی در ساعت
 و بعضی بشه اوقات مستغرق شود و محال معرفت خود طبل باشند و نفس
 برش عاید شوند و خواه بعد از انشا یا فرموده که که شهادت درین مقام
 توان بود مستغرق مردی بود قوله ان موت الله و نور و انوار و دوحه
 پدا حشره کنش بنی از غبار طایق تا صوت بیرون آید و در چشم و حرمت
 غش کن که آن غبار بی این چشم طهارت دست نخواهد داد و که در دو
 بنی بینا شیخ شاهب زو و یو غیبی پ کشته کنش بنی اگر در چشم
 باطن تو یکی روح دیگر است و پاشد و معنی لوق دیگر است و فای دیدن با یکدیگر
 جگر چشم باطن تو پاشد و در چشم مستوفی را به بنی چنانکه از تصویر

سینا و معنی شیخ و السلام خطب الانام خواجہ فرید الحق واللہ والہدیٰ قدس
سره کو برہنہ بنم خود را بر خواجہ یک عدد فروخت زشت عشق از آن جودہ
جو بانیہ بند چشم سرودہ دل را چون غباری بپند از بی دفع غبار آن مہ پند
چون کہ با نور تعین دیدہ منور شد آفتاب از مستی بر ہویدا بند حضرت شیخ
عبداللہ والہدیٰ المستبر محمد صمد علی بنان قدس سرہ سرودہ خود کہ
در ویش یک دست قطب الشیخ خواجہ فرید الحق واللہ والہدیٰ قدس سرہ
از جودہ صمد آمدہ و حضرت خواجہ طعام نام خود را آن در ویش گفت کہ حضرت
شیخ بزرگ شنیدم کہ میفرمودند کہ خداوند تعالی را بندگان اند تا آنکہ خدا را
مشاہدہ نکنند نیست نماز نہ بندہ فرمود آری خدا را بندگان اند تا آنکہ
خدا را نہ بندہ طعام فروزند مولانا عبداللہ والہدیٰ قدس سرہ
سرودہ فرمود کہ خدا را بندگان اند تا آنکہ خدا را نہ بندہ آب نخوردند چنانکہ
میفرمایند از عطش چون در قلع آبی خوردند بیکان حق را در آنجا ناظر اند
صورت عاشق چون فانی شد و در پس کرار آب میریجہ بکوی قولہ

فرد

حق ضرر قطع لایق نہ نیچہ در فنا و نیست بہت یا آنکہ ضرر و نفع از وی باید نہست
بزرگتر در نبود حضرت حق سبحانہ بیک نہ بود کہ چ بیکانہ با وی ہمراہ نیست پس چہ از
نفع و ضرر تو در آن جایی مقدر کردہ مبدل غیش و یا آنکہ تکرار ضرر و نفع تو نیست
از دست پس اگر در عالم وحدت رسی بانی کہ شاہ یکست کہ با وی دیگر در تقریر نفع
ضرر شیر نیست قولہ شاہ لکست ہستی بوی دای والہ کریمہ دینے عشق من
بحکم الان مکمل چنانکہ بود ہمچنان بندہ دین جمع مراتب با مرتبہ امکان کرشم
بای اوست قولہ کل اسما و شیعہ ستی و امکان کی کشیدہ و معنی جمع ہا
وصفات بنما بہ سوزنا مشوق اندو این ممکنات ہزلہ فقیر ہست کہ بان سوز
نفس در دست کشیدہ صاحب تحفیات فرمودہ کہ واجب الوجود تعالی بذات خود
از عالم و عالمیان مستغنی بہت اما اسما و شملہ الہی تعقیب آن گشت کہ
ہر یک سیر را مظهر یک بندہ تا آخر ان اسم در آن مظهر مظهر ہو رسد و سیر گشت
ہست در آن مظهر مظهر ہو مدعوہ کند چہ نظر حق فر بر حقیقت اشیا را بند
مثلا الرحمن از حق التہدیر ہر کی اسم بہت از اسما حق و مظهر الی اسم بر اسم و

مرموز و راز و مرموز و قاهر و متعجب و توان کرد که تا در خارج را حرم و مرموز
 و راز و مرموز و قاهر و متعجب و توان کرد که تا در خارج را حرم و مرموز
 نموده و قوله هیچ لغاب بود ای نهی کشیده ای بند و بند و بند و بند و
 و در جبهه هیچ قبل از برتر برتر و در جبهه هیچ قبل از برتر برتر و
 بروی گفته نشود و قهر و توان کرد که تا در خارج را حرم و مرموز
 بر یکدیگر افتاده است مولوی جابر گوید نام من است که نام من است که
 بر همه نام و نشان با آنکه بر همه نام و نشان با آنکه بر همه نام و نشان
 بلکه هر چه که در دست خدا و ممکن است که هر چه که در دست خدا و
 همه نام و نشان حاصل کرده اند قوله طوطیان در دمی هو بی بوی و
 سبک و نهاده در دوزخ افان با چشمتان با سنین بود قوله خفا
 و قاهر که در دوزخ افان با چشمتان با سنین بود قوله خفا
 بود که چه دایمی و چشمتان با سنین بود قوله خفا
 بروی نیست که پرستش هیچ نیست که پرستش هیچ نیست که پرستش

به رقه نه ایست نه چنانکه قهر و متعجب و توان کرد که تا در خارج را حرم و مرموز
 جان او خرق و راز و مرموز و قاهر و متعجب و توان کرد که تا در خارج را حرم و مرموز
 بروی نیست که پرستش هیچ نیست که پرستش هیچ نیست که پرستش
 موی سپید و درم و دامن چشمتان با سنین بود قوله خفا
 خواص فریدی و لطف و مرموز و قهر و متعجب و توان کرد که تا در خارج را حرم و مرموز
 و گفت که چشمتان با سنین بود قوله خفا
 از خانه قاهر بروی آمد و سوار شده در جمله ملک و می گفت که این در دوزخ
 و بعد که هر که امروز روی به نوازی و دگر با قهر و متعجب و توان کرد که تا در خارج را حرم و مرموز
 من خاتم که او را بدو رخ نرسیده پس هر که از مملکت بود و مرآت و روی مبارک او را
 به یه پس فرمود که هر سر من را کرده اند که ای به و الی این هر که در دوزخ افان
 فرود آمد است افش و دوزخ بروی فرام کرد نام بعد از آن بر سرش اندام و قهر و متعجب
 و در دوزخ افان به و الی این این سخن گفته من نیز میگویم هر که در دوزخ افان
 دست من گرفته یا دست فرزند من یا دست مریدان من تا آنجا که از خانه و دوزخ

ما که بود بر نفس و ذوق بروی محرم بود زیرا که برین غلبه قطب است و این چنین
 او نیست که قطب است بر سره فرموده که غریبان حق سبحانه و تعالی را چه دل و دل که دست
 تو دوست و فرزندان تو دوست و بریان او که بود و در حق و در حق برتر ملک عالم
 و بهشت باشد که برادر بار و بر سر من مذکر و اندک که بهنجت بنده هست فرید الهی
 وجود حق که به مشایخ افغانان قدس السلام از دو خانواده حق معرفت
 و دولت و صلت یافته اند مشایخ محوشت کمان و قیاس از دین و زبان و شیر
 و یوسف بن و امثال آن از خانواده بهشت اهل بهشت و مشایخ سرویان و
 کران و لودیان و صوبان و طبیبان و مهندسان و مندان از خانواده
 در دایره و در دایره و بهر مویها قوله طریقی بهشتی که و غیره
 پس شاکر و بهیض ای طریقی صلب محبوب حق و مطوب خلیفه جلال
 کن و فرقی با غیر طریقی و بهیض بهشت اندر قوله و الله و حق و حق
 چه بانه در چایینا که بانه دال افغان بهیض موضع که کویان برای برین
 که به جوانان سفته شده و در چای مراد از دل یا دل سکه بود و بسیار نقد

تغیر

اندوی است و در بعضی نسخ که غلط فاریست و در شده و در چای بهیض حق سبحانه
 و تعالی حاضر بنشیند بانه وجود ترا از هسته سافه و از چای است که چون در حق حاضر
 بر سر سبزه و بریان افروز سعید شود به قدس السلام بر سر بنده بریان افغانان
 که حق حضور او خاص حافظه کو بهر حضور کوی خولای از و غایب است و حافظه مستطاب
 تغیر از بهیض و از بریان و بهیض اول ذات و الله و کمال صفات بل و
 ذات لوری که خلف مایه روی که بهیض اول ذات حق سبحانه و از صفات او
 معاد کین برادران ذات صفات او از ذات و صفات و ممکنات عدد بسیار
 فرخندای او و خلف سوره یونانی خیر فکر لوری و سر که بهیض و صفات او
 یکستند و غیر از یک گفته شد مکرر از دل خود و کین یا الله تعالی که تعالی جاد است
 که در بهیض متغیر باشد چون در چای است سایر وجود موجود نیست پس محال
 موجود باشد در حق تحقیق فرموده که ذات حق سبحانه قائم است و غیر خود
 بهیض وجود مستغنی است و صفات کمال از او و از او یکستند
 ذات غیر واجب وجود باشد زیرا که اگر چنین ذات غیر واجب وجود بود

بعد از آن در جوروان کرد آب خورده با قتل مستحق بوجی دیگر است که آن قتل از
 دو چشمش و از دوزخ حاصل شود چنانکه میفرماید قوله دوا و این بی خونخیز
 دوا و زلف بی شیر دوی منی مرده چشم مستحق خونخیز دوزخ و زلف او شیر
 انطایع معاله عاشقان را در حالت جنسی دوی غایب نمائید قوله علیه السلام
 قال الله خلق آدم علیه السلام علی صورته بر اینجه است لغزت بر سر سید محمد کبیر
 قدس سره در سحایا کسرا فرموده که مفسد از معنی عروس بر میگردد
 نهاده باشد که اینجام بکرمیت که محول دور کار و نونا بدست نداد و برکت
 برین لغویا فتم برده عبادت را فرموده و از مهابت کار و نونا نداد و کای
 نهانی کوشش مزه و حق عرف و منزه عرفان و جان بکوشش جان
 دل بر سر نهاده وقت علم بیکوتر نشود بهتر جان عالم قتل بعید لغزت
 و غیر العیر است بکسر و زدن کان و اگر کان که خود را از افتاد کشته
 زیرا که منزله ناقولم است و تعلم فلینعلم ثم اعلم تمیل بر صورتی و منی که
 شود هر چه از قتل به متوقع باشد از اولیه و اولی کند از این زیاده

کف

جاذبه نمیشد اما اگر ترافهم شده است در غوایین دریا عوایه کن
 با نازده قدر خود خواهر و زوایا بر و ن کش که من میبینی بیجا رجه
 کرده ایم که قریب بهم است و سهل فایده است مان و مان فایده
 و اشتم یا دوشم مرا و زبیل و جمال و دوزخ و زلف مرا و زلف و لطف و بر
 معنی قدس سره در شجایا لایقیا فرموده که حق تعالی لطف
 جمال است و لطف جمال و قهر جمال است و قهر جمال و جمال جمال
 و جمال در معاد و العباد فرموده که جمال جمال مرده و صفت لایه و صفت
 است و تجلی هر یکی این دو صفت بهم فایده و هم الفای است و میل فو
 جمال و جمال سیره نه هر ارسا است کمال علیه السلام این نور جمال
 و جمال سیره و حق الله مستند قل الاستاد بولقاسم القوی
 قدرته بالغه و شسته نافذ و غمزه سابق و نرا و نه فایده قوله و او
 و حدیث کثرت پیوه و نکد کجا دوی دوا و دیو
 همای خنک دی بیجه مرتبه و صفت و مرتبه کثرت بیکر نکند

و فرق در ایشان فرق اجمال و تفصیل است و این مرد و جناب امایر
 احدیت اند یعنی همانکه مرغ را به مرد و بازو برین میسر نشود و طایفه
 احدیت را بی این دو مرتبه کمال لطافتی دست نهد و تفصیل این سخن
 در مطوعات معلوم است یا آنکه نزد طایفه که حدیث در کثرت و کثرت
 در حدیث میرسد و حدیث و کثرت یکسان است که یک طایفه از مشایخ
 دیگر نیستند و بلکه این هر حدیثی معوضت را بشمارند چنانکه با این هر حدیث
 در حدیثی معوضت طریقی می نماید و جامع البرهان فرموده که چون سلسله
 محدثان موجود است را در تحت شش هزار قدم زایل شده و اندوخته
 وقت مستحکم بنده هم چنان که حق بود و با وی هیچ غری و در وجود و تدارک
 نبود از این گوید و چون چنان باشد که در حق خلیفه چند و در حق حق
 بنده و حق و خلق با هم بنده و هیچ آزار و عداوت مانع و حاجب از حق
 بنده نشود و از جمیع الجمع و فرق بعد از حق گویند و این مقام افضل و کمال
 از تمام جمیع است زیرا که درین حالت حق را در مرتبه احدیت میرساند

در مقام اول

و در مقام ششم است و حدیث در حدیث کثرت و کثرت در حدیث و حدیث
 مرتبه نخست مرتبه اول که در حدیث و حدیث و کثرت و کثرت و کثرت
 بنمایند و قولم چنانچه نیست کمال اثبات دینی هفت حقایق دینی
 کونک دینی یعنی برکن که نفی نیست بلکه مصانیت است چنانکه
 فقاهت معین احدیت اند و هر معنوی در حدیث و کثرت و کثرت و کثرت
 علوی و سطحی از نظر و ظاهر که حدیث و کثرت و کثرت و کثرت
 از ترقی باید کرد و اگر در حدیث و کثرت و کثرت و کثرت و کثرت
 اثبات و نمایان هر حدیث که آن نشان میدهد و در حدیث و کثرت و کثرت
 بی در طوایع فرموده که نزدیک تقیانی حدیثات آید و نزدیک تقیانی
 اثبات حدیثی باید و حدیثان را نفی و اثبات هر دو یکسان نماید و از
 نفی و اثباتات بدون محو نیست که این حدیث را در حدیث و کثرت و کثرت
 سلسله که هر کس از حدیث و کثرت و کثرت و کثرت و کثرت و کثرت
 کار در ایشان در هر دو سلسله حدیث و کثرت و کثرت و کثرت و کثرت

برجه شهبی بشتابی کا دوی تم تر دانی اثبات برجهت دی
 بیجان که با شوق شتابی دارند برجهت درنی اثبات برجهت
 اشفاقیه عید این نا کوری قریب اسر سوره فرموده جمل برجهت
 نیست مانی که انکم و چون فرود نام اثبات که انجم هم برجهت
 سوره فرموده که پنج و اثبات هم برجهت و از اول مرتبه ماریت
 سیال اورایت اسر جده درین مرتبه از نی و اثبات درنی است
 مرتبه دوم ماریت شیبال اورایت اسر درین مرتبه از اثبات برنی
 اعلی است مرتبه سوم ماریت شیبال اورایت اسر درین مرتبه
 دورادیل است مرتبه چهارم ماریت شیبال سی درین مرتبه
 اثبات برنی است که برجهت موفت رسید مانده از شیبان از نی
 و اثبات برنی است و اثبات نقطه متعلق می کرد و قوله چه نصیر و ک
 کا شاه ب موی غزلی قفس دی با پتک دی قفس
 با نور است مشهور در قدس که چون جوت نزدیک شود بریم

بیجان

بجای جمع کند و فرمود برجهت و اسر انما غفار که بسیار دارد
 آوری برجهت و انکه انش دریم در این سوره سوره شیبان
 بقدره آیه از غفار سوره پیغمبر آیه که چشمش را از غفار برپا
 بر دانه و قفس خود را می کشد و بطیب برسد مردان برجهت را می کشند
 و برمال مشوق سر فرزند و انکه قفس در کدام خود از نی قفس و
 معارف را بیان نموده اما مولانا با سکنش قفس و معارف برجهت
 الاندره و یکی از مواضع مولانا این بیان مشکلم شده نیست قوله
 ان نور محمدی خلدی کی که برید و کون غور دی
 بنی نور محمد که عبادت از حقیقت محمد است روشن شده و در هر
 در جهان شعله از شعله نور او گسترده شده و نور هر
 خوک خیر کاند و لی کم خوبی حاصل پوهید لی معنی و تین
 نور با القل نور هر کس سخن برکت و لیکن معنی اصلی نور هیچ کس
 پس در معنی نور میزاید قوله نور فزده که اقتضاء الجمالی

بوحادث کتب و دعوی و بحدی و بحدی بحدی بحدی بحدی
 قوم مراد از اقتضا اجمالی مقتضی مطلق است که جمعی اول در مرتبه
 و حدت خود بر خود تکیه نموده و آن نور را عمل و به قول و گفته پس یک
 با نور او بحدی و به حدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی
 تفصیلی و بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی
 عبارت از ظهور نور و حدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی
 خوانند و ذات حق سبحانه را در این مرتبه واحد گویند و قوله و لا احد
 قبله و رسول هم اول خود است بی پرده و در حدی بحدی بحدی
 که یکم عربی بود یعنی هیچ رسالت در رفته نیست و در حدی بحدی
 می باشد بر شیشه و در حدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی
 در یاد و نشود آنرا که نخواهد پس عارف را باید که از حق بود و این حدی
 نشود و خود بصفت و بحدی و بحدی و بحدی و بحدی و بحدی و بحدی
 و در حدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی

بحدی بحدی

تعالی باشد که اول اراده و متعلق جمعی حقیقه محمدی باشد بر رسول ص
 علیه سلم قبله واجب تعالی باعتبار رسم واحد است زیرا که ظهور واحد
 در مرتبه تفصیلی است و ظهور صفت محمدی در مرتبه اجمالی پس بر شیشه
 مقدم بر مرتبه تفصیلی است پس باعتبار تقدم مرتبه اجمالی را قبله مرتبه تفصیلی
 توان گفت بلکه رسول ص علیه سلم قبله هر چه است زیرا که
 اول اراده صاحب و بعد رسول پس مرتبه است و حدی بحدی بحدی بحدی
 احدیت بود که مرتبه ذات است زیرا که هم و رسول این مرتبه رسول بر مرتبه
 ذات و ذات نه بدو قوله و موجود قبله هم دیکت است بی خبر حدی
 تر و در حدی بحدی بحدی و حدی بحدی و حدی بحدی و حدی بحدی و حدی بحدی
 که یعنی صاحب وجود بود که از صاحب و حدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی
 قبله هر حدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی بحدی
 و غیر لطیف آن سرور عالم یافته که لولا که ما خلقت الافلاک سر
 اینجی است یا رسول ص علیه سلم قبله صاحب وجود است

کردی و مولود را از حقیقت محمدی دانستند و هر چه تحقیقات فرموده که
استفاده هر قوم و ملی از شیعیان غیرت اسم را سماع آبی در دو سب که
تربیت و دود بزرگ حقیقت آن رسم بودی رسد و در حقیقت عاقبت نام
بجهرت همان اسم و متغای آن نواهد بود پس او در هر چه توجه می کند
از صلوة و دعا حضرت همان اسم بخواند بود و قبل آن اسم و دست آن
حضرت ادب و محبت است که حقیقت محمد است و مظهر آن است پس
حقیقت محمدی قبله جمع و احد و موجود است بلکه همه مخلوقات را
حقیقت او است قوله دای نور باطن غیر مخلوق و دای نور
ظاهر بی عقل کلی دای باطنی یعنی این نور باطن که مراد از حقیقت
محمدی است و نور اول است غیر مخلوق است چنانکه گفته و یکی نور
ظاهر او اقبل کلی مانند که جمیع مخلوقات از وی ظهور یافته و این نور
دویم و مخلوق است پس آنچه در احادیث آمده که حق سبحانه اول
نور محمد علیه السلام را پیدا کرده و از وی نور است بخلاف نور اول

لم يزل يفتق

که آن بزرگوار حق است قال الخضر علیه السلام خلق الله نور محمد من نوره ونوره
و صدره علی بده بنی ذلک النور غیر الله تعالی ما یه الف عام فکان ^{نور} کما یبلی
فی کل یوم و یبلیه سبعین الف خفلة و نفرة یکسو فی کل نفرة نورا
جدید و اگر که بعد از آن تم خلق منها الوجودات کلها و جمیع المقادیر ^{است} از
کس در هر است اولی مرتبه که می بماند و در ششم بود که نام او ^{است} نور
بود و بعد از آن نور است بعد از آن فی سجده نور محمد علیه الصلوة و السلام را در
حجاب از دره بیضا بصورت طاووس پیدا و بر آن پنجمه پیدا پس آن در پس
است و از آن پنجم فی سجده کنت الاله فی سجده آینه پیدا کرد و در
طاووس پیدا چون طاووس در و بی نظر کرد و صورت حسن نور و معانی نور
پس از فی سجده حیا کرد و پنجم مرتبه سجده بجای آورد و از آن پنجم سجده پنجم
عازم فی وقت برات محمد صلی الله علیه و سلم فرض گشت بعد از آن فی سجده
بر آن نور نظر کرد و آن نور از زمین بوق نشد و از عرق سر و سایر را از پید
و از عرق روی از عرقش و اگر کسی ولیم و قلم و شمش و قلم و حجاب کو کسب

لم يزل يفتق

و مانند آن و از نرق سینه او اینها و اولیا و علما و شهدا و از نرق
 ابرو و آن او و مسلمانان و مومنان از مردان و زنان و نرق کوشها
 او روح بوده و جوس و نوان و از نرق پاپا او و این مغرب را تا
 مشرق و هر چه در وی است قوله دویم لوری شربت دی چه
 هدم دی که نرزد اگر بی بنی سیرم نور شربت فراوان
 است که سیرم از نرزد و سیرم است و این نور که سیرم از نرزد
 نخبه است اما بنظر عارفان روشن و مبین است قوله خلوص
 دی هم ز نرزد چه طالب وی چه دانه هر چه باشد
 هر چه شد لب باید دی بنی به سیرم سیرم لازم است که
 یاد کند ز کس مقتدی و هر مرد را یاد کرده این واجب است قوله
 او سیرم من دی ای سالک سالت خصل لوری دم شام
 تله دی بنی اول سیرم من است که سیرم از جانب خود و سیرم
 بجانب زدن است قوله پلا کس اغری اغری لور کس میان

ک

که نرزد و سیرم

که کف و باید دی بنی در راه سیرم خردا نیست و عین بسیارند
 و یکی قوتان قاره هسته آنرا از میان بردار از نرزد حق سیرم سیرم
 دویم سیرم ای الله دی هم دو و لورده و دی بنی دویم سیرم
 است و آن سیرم است از نرزد که کف حق سیرم است و آن
 در سیرم من سیرم ای الله سیرم با نرزد نرزد از نرزد لورده و یکی
 شمرده پس بیان فرق میفرماید قوله لک پلا کس تیوه و طالبان
 گویند که خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر
 ای الله از نرزد نرزد در راه سیرم لورده و سیرم از نرزد
 خیر نرزد و سیرم من سیرم ای الله سیرم لورده و سیرم
 بی نرزد قوله بی درج سیرم ای الله دی ای قاصد چه دغه
 و لقی بنا و لند دی بنی سیرم من است و آن عبارت
 که سیرم منی و نرزد نرزد نرزد قوله خلوص سیرم من دی
 و مردان غم مردان لقا هم آگاه نرزد بنی سیرم

مع است و اول عبارت از سیر مردی است از خانه خبره مردی را
 قنای خود مذکور المحقق العلم الی السیر علی اربعة اقسام اول سیر
 منزه و تکراره و عدم الیه الوحدۃ الیه فی حال العوام والوصول الی التفرقة
 لیسوا لیسوا یعنی رتبه اولیة الوحدۃ فی المراتب مع اعتبار مراتب
 مراتب بها الفایده السیر من تفرقة فی مراتب الوصول الی تفرقة لیسوا
 لیسوا یعنی رتبه اولیة الفلت و سبب التفرقة التفرقة فی رتبه لیسوا
 السیر من تفرقة او او فی الوصول الی التفرقة لیسوا لیسوا یعنی رتبه اولیة
 الوحدۃ مع عدم ملائمة طریق اکثره لیسوا و انتفاء بها عن الرابع السیر
 من تفرقة الفنا الی البقا و هو تفرقة پس فوقها مرتبه یعلی بها
 ارباب الکشف والعرفان یعنی رتبه الوحدۃ فی اکثره و اکثره فی اکثره
 الوحدۃ بان لا یجانب الا فرد و رتبه ثانیة آورده که چون سبب التفرقة
 تفرقة که گذشت و تحقیقت چو است سیر الی الله تمام شد و قدم که
 بی الله و مع الله و این سیر نهایت نیست زیرا که تجلیات دو

ارادت بروی بیای چنان وارد کرد که از تعلیم اسرار آن در مشهور
 خود محو و بقیه الوحدۃ متصف شود که قول صلی الله علیه و آله میبرد
 که لا فرق بین من ربی و یقین وجود تامة و قیاسا بقول ابوالحسن
 عوفایه که اول مرتبه نسبت بین مرتبه خبره خبره و خبره و معرفت به
 الوحدۃ و سبب التفرقة و تفرقة فی مراتب السیر و سبب التفرقة
 که در دو مرتبه تفرقة خود و در سبب التفرقة سبب التفرقة فی سبب التفرقة
 است و سبب التفرقة سبب التفرقة سبب التفرقة سبب التفرقة سبب التفرقة
 لیسوا لیسوا یعنی رتبه اولیة الفلت و سبب التفرقة التفرقة فی رتبه لیسوا
 السیر من تفرقة او او فی الوصول الی التفرقة لیسوا لیسوا یعنی رتبه اولیة
 الوحدۃ مع عدم ملائمة طریق اکثره لیسوا و انتفاء بها عن الرابع السیر
 من تفرقة الفنا الی البقا و هو تفرقة پس فوقها مرتبه یعلی بها
 ارباب الکشف والعرفان یعنی رتبه الوحدۃ فی اکثره و اکثره فی اکثره
 الوحدۃ بان لا یجانب الا فرد و رتبه ثانیة آورده که چون سبب التفرقة
 تفرقة که گذشت و تحقیقت چو است سیر الی الله تمام شد و قدم که
 بی الله و مع الله و این سیر نهایت نیست زیرا که تجلیات دو

دلی و چو همداختیانی بسیر و رفت بکن چالاک و حق میده
 یعنی چهارده خانواد هم برحق اند و یکی دین بر چهارده خانواده
 جنت در سیر سوز بسیار که کثرت اند که در این خانواده یعنی شش
 از که رسیده که با اینا مسکن در ساعه بخفت رسد و در بعضی شش بزرگ
 و در بعضی هفت و در بعضی پانزده و اما آن که با یک در سینه
 و خانه واده فرق کلی و جزای است اگر چه تجویزی را بجای دیگری
 کنند و اینها را در کلی است نه جزئی زیرا که فریاد سدا جل بسیار اند
 که از حد اقتضای خارج اند و بلکه خانه واده چهارده اند که پنج خانواده
 آنها جدا و واحدی از یک سینه که مرید اول حسن بهری رفته اند و سینه
 و تعداد آن نیست زیرا میان و میان آن هیولان حیوانات
 و نه خانواده و بعضی سینه پونده که مریدان حسن بهری رفته اند
 عنه بود و شما آن نیست همچنان که خندان سقطیان بنیدیان
 کاروانان مسهر و رویان فردوسیان طوسیان صاحب بکر

افزون

فرموده که روزی شیخ ما و الهی و کز کفر اسامه و در میان خود نشوید
 سماع و و عهد با خدا کرده و درین مجلس سحر چهرت که فرموده ما
 جیب کتبی و میگویم با چشمان آب برده اند و در میان ایشان را در
 سماع و تجویزی حاصل بشود که ما را در جمل بر دست نه همد بران کتبی
 بر افشود و فرموده که این مواهبت که از روی محرم و نجات آورده
 که فواید جدا از تفاری فرموده که چشمان بی باکی نه دور با طبع ساق
 بهمان دین فواید جدا از کمال اولیا بود که در اوقات از وی برنج اسم
 تبرک کند و روزی شیخ احمد رشتی فرستاده و در حق وی فرموده که این
 و ششده شش از کتبی ماست شیخ اسم فرموده که این سخن چه طبعی
 درم بیند چون آن بزرگتر است و این سخن فرموده مراد وی طبعی است
 چنانکه در قصیده سبک گوید مستین چون تفکر سوزی بالا کشد
 آفتاب من مشوق می باشد بر دلش آن خواب تجلی خورشید بکشد
 عد فرموده که خود تجلی سینه ای نیاز اند خداست با این صمد زبانه

پسین ضی و روان دینی منجه دیار سیاه برده است که که بود و یکی
 جوی سپید انقی روی است خنجر و ستر خانه که دیار سیاه مراد از
 خلعت است که در سپر سوک بر سینه نهادند و جوی سپید مراد از
 آب میوه که در این خلعت خدای شود و یاد دیا سیاه مراد از رنگ سیاه است
 و جوی مراد از روح است و یکی نیز که در دل خلعت نفس اماره بود و یکی
 نور عقل ابرو روح نور مشهور و در قلب مجاوره مراد از نفس و جوی مراد
 از دل نیز که در دل نور پاست و در نفس خلعت مشهور است یا در
 مراد از حیاط که موضع خلعت است و جوی مراد از روح که منبع نور است
 میوه است یا در مراد از اشغال ابدان و خلعت اند و جوی مراد از نفس
 اعمال محبوب که نور اند یا در مراد از احوال صفات یا در مراد از جودیه
 اشغال و جوی مراد از رویت ستم و اشغال ذوق الحاصل و در عین این نظم
 اهل عقل که در این و ام که طعم مرغان تعلی است و سوزا بهنده نیست
 از شکم جانور چون بر آید با نشی و نهاده و قوله جوی بیاب دره

در جوی

و ایام ای طالب که بود جوی و احسبه و لوی لوم لوی لوم
 و جوی بیاب ای طالب فی یکسختی ترا که جوی که آن نسبت که
 این سستی تو و ام بند است که و جوی که فیاب لایق است به بند پس
 از دی تیر پس قوله اوک پوه چا و من بقیه زیوش است چهل و
 کو توب بندی شدت لایق که جوی بیاب منی اگر بعبده که ما و من
 و مانند آن در بحرانی یاد و روی مانند که مراد از نفس جوی که تا یاد و روی
 نیز برای و مال و نور و نور و دره و نور بی حاصل است که سالک است یا در
 که از سستی خود نیست و در و العاقل است را در مهارت نور ترک و به
 قال و سستی من قال بافتد تار و العندة قالت الله بکته نجر نسیم بکدک
 و نجر سستی و نکر است به من المعارف و هم باب الاقنی و الاخری
 علی الکره و بیته بقوله نجر سستی فیما تادیه قوله چا بکدک کسلی غم
 بندایان بد و خوری و پاروان ب نادر کوریت خطا صوبی
 بیست و نه بند است یا نکره قیام بند و درم و بکر بندایان از مرغان

در عالم خاک پرورش است و او را با دل ناستی تمام و موافقی تمام است و
 عقل علی با شکوه است و دو قاست ظاهر و نهی و نیستی و در وی محض
 بلکه هر چه هست که در فکرت است صورت آن در بی دروایت حرف توان
 دیگر که به فکرت ظاهر عالم عقل است همچنان که کثرت خاک ظاهر فکرت
 اثبات بود و السرا بر سر این علم است که اظهار او بر یک ضیاء
 فایده ندارد اگر تفصیل این سخن خواجه تواند بود که این را طلب کن و احتمال در
 که مراد از یقین اول یقین تائید باشد که همه عالم غیب است و این مراد
 یقین موجود گفته و این مراد یقین قدیم اند و مقدم و تا در بیان و این
 نه زبانی که مستوجب حدوث است و تفصیل این سخن بالا گذشت و احتمال
 دارد که مراد از یقین بود و اگر تحقیق این سخن خواجه جامع البحرین طبع
 است بر هر کسی که به این نشان تا نشان زنده کرد جهان را بر هر درجه
 و پس از هر بر آن در متانی زکوی ماکر کران به احتمال دارد که در بی
 است و این سخن توحید باشد و کیفیت این مشغول نیست که به اصل

بر صفات فرج موصوف کنند برین سبب است که قدوسی است به که بر هر
 است که علم است به که هیچ است به که است با که است فرج را
 به صفات متصف کردن و این به اصل را سبب برین سبب است که علم
 است به که بر هر است به که هیچ است به که است با که است فرج را
 دیگر با فرج فرج موصوف کردن است به که است با که است فرج را
 و دو است به که قدوسی است به که است با که است فرج را
 قدوسی است به که علم است به که است با که است فرج را
 موصوف کردن و این به اصل را سبب برین سبب است که علم
 بر هر است به که هیچ است به که است با که است فرج را
 است به که هر صفتی فرج است به اصل را موصوف کردن و آن صفت را مقدم
 با صفات را موصوف کردن و این به اصل را موصوف کردن و آن صفت را مقدم
 اصل را به صفات موصوف کردن و این به اصل را موصوف کردن و آن صفت را مقدم
 دیگر را به برین قیاس کنند و لیکن تا آنکه از شیخ کامل یقینی نه نماید کیفیت

و بنابر سه احتمال اول که شایسته است بجزیره قیوم پند که بعد از دوست برین خلق
تمام عالم را در احاطه داشت و خود خطای ما بدو حاصل میگشت حال که برین شایسته
است شقاق نماید و از این صفت دور است آباد عالم بدو را و احتمال دارد که
سوزن مراد از او این باشد که بعد از سال مراد از او که در هر دو این است
نمایند و فیصل مراد از فی و انشاید که بر اطراف و جوانب دل عبودیت مینالند
از بیجا که در عالم مثال بر کس قضا می شود و این رباعی با المعانی دیگر بسیار است
که بعد از انال بر اهل تقوی و از باب معرفت ظاهر شود و کلامی در پیش این
چند بیاورد اما اگر عزیزان ما را در اوج طبع و شعاع بسیند و خواجگان
حضرت قدس الله را هم لایزال بر تبت قطب الشیخ پیونج بران لغتی
و الله و این غریب قدس الله سره که از عاظم امجا حضرت سلطان المشایخ
والامصفا شیخ نظام الحق و این اولیا در سنه سره بود و عهد سعادت
او در کتب نسب قلند الله ملکه و سلطانه در سنه الف و اثنی و عثمانی در سنه
دروایت و کهن و در بلده فخره دولت آباد و تحریر نموده اند ماحول الله

بسم الله الرحمن الرحيم
يا منعم كرمك غنم

